

Начало>Вашите права>Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство

Правосъдието, съобразено с интересите на детето, се отнася до съдебните системи, които гарантират зачитането и ефективното прилагане на всички права на детето на най-високото постижимо равнище

Приблизително 19 % от населението на ЕС (95 милиона) е на възраст под 18 години. Малолетните или непълнолетните лица могат да влязат в допир със съдебната система по много начини, пряко или непряко, например когато извършват престъпления, когато стават свидетели или жертви на престъпления, когато искат убежище, когато спрямо тях е образувано производство за осиновяване или когато родителите им имат разногласия относно родителските права.

Съдебните производства може да имат значително въздействие върху живота на малолетните и непълнолетните лица и липсата на мерки, съобразени с интересите на детето, може да доведе до ограничаване или нарушаване на техните права. Освен това, когато националните съдебни системи не разполагат с подходящи за деца процедури и практики, най-уязвимите деца (например деца с увреждания или деца мигранти) са изправени пред особени пречки при упражняването на правата си.

Правото на достъп до правосъдие следва да бъде гарантирано за всички малолетни и непълнолетни лица. Освен това през цялото време, през което децата имат досег със съдебната система, отношението към тях трябва да е съобразено с възрастта им, специалните им нужди, зрелостта им и способността им да разбират, както и с евентуалните затруднения в общуването, които те може да имат.

Необходима е по-ясна информация относно лицата и процедурите в случаите, когато правосъдието засяга малолетни и непълнолетни лица, както и специален преглед, който да гарантира зачитането на правата на малолетните и непълнолетните лица. Във връзка с това бяха определени две категории: **децата като участници в производството и конкретните процедури**, които се прилагат в страните от ЕС, в зависимост от клона на правото.

Първата категория ще обедини общите елементи, свързани с детето в личното му качество, като например наказателна или гражданска отговорност, достъп до правна помощ, връзка с училище/образование, вземане на решения по отношение на здравеопазването, специализирани съдилища/институции или финансова подкрепа при сезиране на съда.

Втората категория има за цел да събере информация за това как непълнолетните лица са третирани в контекста на съдебните производства и за специфичния характер на наказателните, гражданските и административните производства в държавите членки.

Последна актуализация: 21/09/2020

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - България

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност в България е 14 години. Минималната възраст, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 14 години за всякакви искове.

2. Достъп до адаптирани производства

В общите съдилища няма специализация в областта на правораздаването, свързано с деца. В съдилищата, в които персоналът е достатъчен, за да се гарантира принципът на случайно разпределение на делата, съдиите са разпределени в гражданско и наказателно отделение и разглеждат само съответните дела. В районните и окръжните съдилища могат да се създават отделения, като разпределението на съдиите в тях става по преценка на административния ръководител на съда.

Българското законодателство съдържа легална дефиниция на понятието „дете“. Изисква се и минимална възраст за носене на наказателна отговорност и има специални правила за налагане на присъди на непълнолетни. Съгласно Закона за закрила на детето дете е всяко физическо лице, което не е навършило 18 години.

Непълнолетните са разделени на две групи — от 14 до 16 години и от 16 до 18 години. Тяхната наказателна отговорност е смекчена в сравнение с наказателната отговорност на пълнолетните, като степента на смекчаване е по-ниска във възрастовата категория 16—18 години.

Непълнолетните, които са навършили 16 години, могат да носят административна отговорност по Закона за административните нарушения и наказания и по специални закони като Указа за борба с дребното хулиганство.

3. Мултидисциплинарни аспекти

Всички съответни организации трябва да координират своите дейности, за да постигнат цялостно разбиране на децата. В Закона за закрила на детето е уредена компетентността на органите за закрила на детето, които са Държавната агенция за закрила на детето, дирекциите „Социално подпомагане“ на местно равнище, министърът на труда и социалната политика, министърът на вътрешните работи, министърът на образованието и науката, министърът на правосъдието, министърът на външните работи, министърът на културата, министърът на здравеопазването и кметовете на общините.

4. Обучение на специалисти

Специалистите, които участват в съдебния процес, трябва да бъдат квалифицирани и да имат богат опит, особено в работата с деца. Не съществуват нормативни изисквания за обучението, но почти всички специалисти преминават курсове и обучения за квалификация, които им осигуряват специфични умения.

От друга страна, социалните работници и полицитеите участват в различни проучвания, семинари и срещи, организирани от държавни институции, НПО и др. Агенцията за социално подпомагане, като основна правителствена институция, която отговаря за прилагането на политиките за закрила на детето, организира на местно равнище множество обучения за повишаване на квалификацията на своите служители — социалните работници.

5. Висши интереси на детето

Съгласно Закона за закрила на детето осигуряването на най-добрия интерес на детето е един от основните принципи на закрила. Най-добрият интерес на детето е основният принцип, който се прилага при участието на деца в съдебни производства. С националното законодателство се дава възможност на децата да имат проактивна роля, като изразяват мнение и участват във вземането на решения.

6. Достъп до средства за правна защита

В Закона за закрила на детето се предвижда, че детето има право на правна помощ и обжалване във всички производства, засягащи негови права или интереси.

Недееспособните деца могат да подават оплаквания и жалби чрез своите родители или законни представители, които упражняват правата им от тяхно име. В законодателството е предвидена възможност за тези представители да вземат решения, зачитайки най-добрия интерес на детето. В случай на дете жертва, което реши да не търси наказателна отговорност, прокурор може да направи това от негово име, образувайки досъдебно производство.

Няма специални правила за правна помощ за деца. Прилагат се общите правила по Закона за правната помощ.

7. Бъдещо развитие

Министерството на правосъдието, с участието на широк кръг заинтересовани страни, изготви нов *Закон за отклоняване от наказателното производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни*. Целта на законопроекта е да се насърчи законосъобразното поведение на непълнолетни, които са нарушили закона, и да се осигури подкрепа за интегрирането им в обществото чрез налагане на възпитателни мерки и включването им в подходящи образователни програми. В съответствие с международните стандарти и добри практики със законопроекта се предвижда нова система от мерки за осигуряване на превенция на извършването на вторични и повтарящи се нарушения от непълнолетни с противоправно поведение.

Предвидената възможност за използване на медиация е съществен елемент от предложените законодателни промени. Това ще даде възможност за въвеждане на възстановително правосъдие при отклоняване на непълнолетни от наказателно производство, за да се постигне отстраняване на причинените вреди от противоправното поведение и доколкото е възможно, възстановяване на връзката между правонарушителя, жертвата и обществото.

8. Семейен живот

Българското законодателство в областта на осиновяването е преработено в резултат на ратифицирането на Конвенцията за закрила на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване (Хагска конвенция). С промените се въвежда вписването на осиновяванията и осиновителите в специални регистри като условие за допускане на пълно осиновяване. Изключение от това правило се предвижда при осиновяване на дете от съпруга и осиновяване на внук от дядо и баба.

Според българското законодателство осиновяването може да бъде „пълно“ или „непълно“:

При **пълно осиновяване** между осиновеното дете и неговите низходящи — от една страна, и осиновителя и неговите роднини — от друга страна, възникват права и задължения като между роднини по произход, като правата и задълженията между осиновеното дете и неговите низходящи и роднините по произход се прекъсват.

При **непълното осиновяване** права и задължения като между роднини по произход възникват само между осиновеното дете и неговите низходящи — от една страна, и осиновителя — от друга, а правата и задълженията между осиновеното дете и неговите низходящи и роднините по произход се запазват. Родителските права и задължения преминават върху осиновителя.

Съобразено с децата правосъдие в България (324 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 05/10/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Чехия

1. Дееспособност на децата

В частното право Закон № 89/2012 (Гражданският кодекс) гласи, че способността на детето да извърши конкретно юридическо действие е свързана с интелектуалната и волевата зрялост на лицата на неговата или нейната възраст. Това е оборимо предположение, което означава, че във всеки случай може да бъде доказано обратното. Пълна дееспособност се придобива на 18 години; при определени условия съдът може да признае дееспособност на дете на 16-годишна възраст. Ако детето не е дееспособно, то трябва да бъде представлявано от своя законен представител или законен настойник. Тези лица могат да дадат своето съгласие детето да извършва определени юридически действия, като в този случай детето има право да действа самостоятелно в обхвата на съгласието, освен когато това е изрично забранено от закона.

Съгласно Наказателния кодекс на Чехия (Закон № 40/2009) деца под 15-годишна възраст не могат да носят наказателна отговорност. Деца, навършили 15 години, но ненавършили 18 години към момента на извършване на престъплението, носят наказателна отговорност единствено ако тяхната интелектуална и морална зрялост към момента на престъплението им е позволявала да осъзнаят противоправността на своите действия и да контролират тези действия.

2. Положение на децата в производства пред граждански съдилища

а) Ролята и дееспособността на децата в граждански производства

Децата могат да участват в съдебни производства по различни начини. В гражданското производство ролята на децата обикновено е на участници, но те могат да бъдат и свидетели. По-долу ще бъде разгледана ролята на децата като участници в гражданското производство. Съответното законодателство са Гражданският процесуален кодекс (Закон № 99/1963) и Законът за специалните съдебни производства (Закон № 292/2013).

Гражданските производства се разделят на състезателни и несъстезателни. Въпреки че децата могат да участват и в двата вида производства, най-често те участват в несъстезателни производства (например производства за упражняването на родителските права). Основните въпроси, които се разглеждат в производствата за упражняване на родителските права, са свързани с името и фамилията на детето, издръжката, правото на достъп, родителската отговорност и специфични въпроси, свързани с упражняването на родителските права. В повечето случаи производството може да бъде образувано въз основа на молба и служебно от съд, с изключение на производствата относно въпроси, свързани с представляване на детето (в който случай производство може да бъде образувано единствено по молба на законния представител) или с предоставяне на дееспособност (производствата се образуват единствено по молба на детето или неговия законен представител).

Точно както в частното право, дееспособността на децата в гражданското производство е свързана с интелектуалната и волевата зрялост на децата на тяхната възраст. Въпреки това, ако обстоятелствата по делото налагат това, съдът може да реши детето да бъде представлявано от законния му представител или от законния му настойник, дори ако иначе би могло да действа независимо по въпроса.

б) Съдилища и други органи, защитаващи интересите на децата

Решенията относно правното положение на детето се вземат от съдилищата. Състезателните и несъстезателните дела се разглеждат от съдилищата с обща компетентност. Въпреки това съдиите, които се занимават с несъстезателни дела в тези съдилища, обикновено не разглеждат

състезателни дела. На първа инстанция производствата се провеждат от районните съдилища, а окръжните съдилища са апелативните съдилища. Не се допуска обжалване по дела, свързани с упражняване на родителските права.

В гражданските производства, свързани със съдебната грижа за малолетни или непълнолетни лица, централна роля играе органът за социална и правна закрила на детето. Тази компетентност се упражнява предимно от общински служби с разширена компетентност. Органът за социална и правна закрила на детето може да образува изброените по-горе производства и впоследствие да действа като настойник *ad litem* в тези производства. В същото време органът осигурява социалната и правната закрила на детето и извън съдебното производство, независимо дали в контекста на превантивни или консултативни дейности, или чрез възпитателни мерки. Компетентността и обхватът на дейностите на органа за социална и правна закрила на детето са уредени в Закона за социалната и правната закрила на детето (Закон № 359/1999).

В изброените по-горе случаи прокуратурата също може да образува (или да се присъедини към) производство. В случай на съдебна грижа за малолетни или непълнолетни лица тя може да направи това в случаите, свързани с налагането на специална мярка във връзка с отглеждането на детето, с институционалната грижа, с определянето на датата на раждане или с временното лишаване от родителски права, ограничаването на такива права, лишаването от родителски права или упражняването на такива права. Ако прокуратурата образува производство, тя предприема действия като всеки друг ищец. Ако прокуратурата се присъедини към производство, тя може да предприема всички стъпки, които могат да бъдат предприети от участник в производството, с изключение на разпоредителни действия (като оттегляне на иска).

в) Следване на висшите интереси на детето

Общ принцип, който е в основата на гражданските производства, в които участват деца, е акцентът върху защитата на интересите на детето в съответствие с Конвенцията за правата на детето. Ако детето, участващо в производството, е в състояние да формира свои собствени възгледи, съдът трябва да установи възгледите на детето по въпроса. Когато взема предвид възгледите на детето, съдът отчита възрастта и интелектуалната зрялост на детето.

В гражданското състезателно производство е включен набор от инструменти, с които се подобрява позицията на детето. Един от тях е задължението за връчване на документи на деца над 15-годишна възраст. „Официалните решения“ срещу деца са недопустими, поради което не могат да се постановяват решения за припознаване, съдебни решения, постановени в отсъствието на ответника, или заповед за плащане срещу деца.

В несъстезателните производства и производствата за упражняване на родителските права акцентът е върху целесъобразността на производството. По дела за уреждане на отношенията с деца е възможно да бъде постановена временна мярка, за която съдът се произнася в 7-дневен срок; в случаите на сериозна заплаха или нарушение на жизненоважните интереси на детето съдът обикновено постановява решения за временни мерки в рамките на 24 часа. Впоследствие обикновеното производство следва да бъде образувано в срок от 6 месеца от започването на производството. С оглед да бъдат защитени интересите на детето, органът за социална и правна закрила на детето често участва в производството като настойник *ad litem*.

3. Положение на децата в наказателни производства

а) Деца под 15-годишна възраст като извършители на престъпления

В Чешката република деца под 15-годишна възраст не могат да бъдат подвеждани под отговорност за престъпления. Ако дете под 15-годишна възраст извърши нарушение, което иначе се счита за престъпление, това води до извънредно гражданско производство по Закона за специалните съдебни производства (Закон № 292/2013), а не до наказателно производство по Наказателно-процесуалния кодекс (Закон № 141/1961). Специалните правила, приложими към делата, засягащи деца под 15-годишна възраст, са определени в Закона за правораздаването при непълнолетни (Закон № 2018/2003).

Делата, засягащи деца под 15-годишна възраст, се разглеждат от съдилища за непълнолетни (специализирани съдии в съдилищата с обща компетентност). Тези специализирани съдии преминават обучение, за да получат подробни знания за правилата, приложими към такива производства, и за подхода, който трябва да се възприеме по отношение на нарушителите на възраст под 15 години. Прокурорите и служителите на правоприлагащите органи също трябва да са преминали специално обучение за работа с младежи.

Производството се образува по молба от прокуратурата или служебно от съда. Освен детето в производството участват органът за социална и правна закрила на детето, законните представители или законните настойници на детето, лицата, на чиито грижи е поверено детето или които упражняват родителските права по отношение на детето, както и други лица, по отношение на чиито права и задължения трябва да се вземе решение в производството. Когато молбата за образуване на производство е подадена от прокуратурата (т.е. когато производството не е образувано служебно от съда), прокуратурата също участва в производството. В производството детето трябва да има настойник, който е негов застъпник.

Когато дете под 15-годишна възраст извърши нарушение, което иначе би представлявало престъпление, съдът за непълнолетни ще предприеме необходимите коригиращи мерки. Съдът може да наложи на детето задължение с образователна цел (например да компенсира — по начин, съобразен с възможностите на детето — причинените вреди, да извърши — в свободното си време и безплатно — обществено полезна дейност), ограничение с образователна цел (например да не се среща с определени лица, да не посещава определени места, да не участва в хазартни игри, да не използва водещи до пристрастяване вещества и т.н.), да постанови порицание с предупреждение, да настани детето в терапевтична, психологическа или друга подходяща образователна програма в образователен център за настойничество, да постави детето под надзора на пробационен служител, под закрила или медицинско лечение, да разпорежи надзор от страна на пробационен служител, институционална грижа с цел закрила или медицинско лечение с цел закрила. Съдът може да избере да не налага мерки, ако опитът от самото съдебно дело е бил достатъчен, за да се даде урок на детето и да се обезсърчат всякакви незаконни действия в бъдеще.

Освен когато съдът за непълнолетни реши друго, делата, засягащи деца под 15-годишна възраст, се разглеждат в закрити заседания. В производството акцентът се поставя върху защитата на правото на детето на неприкосновеност на личния живот. Резултатът от производството може да бъде публикуван в обществените средства за масово осведомяване, след като решението стане окончателно (без да се посочват имената на детето или на другите участници).

б) Деца над 15-годишна възраст като извършители на престъпления

Производствата по дела, засягащи непълнолетни, също са уредени в Закона за правораздаването при непълнолетни. Непълнолетен означава лице, което е навършило 15-годишна възраст към момента, в който е извършило престъплението (наричано „провинение“ [provinění] в случай на непълнолетни), но все още не е навършило 18-годишна възраст. Непълнолетните носят наказателна отговорност, но само при положение, че тяхната интелектуална и морална зрялост към момента на извършване на деянието им е позволявала да осъзнаят противоправния характер на действията си и да ги контролират.

Непълнолетните трябва да имат адвокат от момента, в който спрямо тях бъдат предприети мерки по Закона за правораздаването при непълнолетни или действия по Наказателно-процесуалния кодекс (включително неотложни или неповтарящи се действия), освен когато е невъзможно изпълнението на тези мерки да се отложи и адвокатът да бъде уведомен за тях.

Делата, засягащи непълнолетни лица, се разглеждат от съдилища за непълнолетни (специализирани съдии в съдилищата с обща компетентност). Съгласно Закона за правораздаването при непълнолетни съдът за непълнолетни може да наложи на непълнолетните лица мерки, като например: мерки с образователна цел (надзор от страна на пробационен служител, програма за пробация, задължения с образователна цел, ограничения с образователна цел и порицание с предупреждение);

мерки за закрила и охранителни мерки (медицинско лечение с цел закрила, сигурно превантивно задържане, изземване на вещи, изземване на част от имуществото и институционална грижа с цел закрила);

наказателни мерки [обществено полезен труд, финансови мерки, финансови мерки с отложено изпълнение, конфискация, забрана за извършване на определени дейности, забрана за отглеждане на животни, извеждане, домашен арест, забрана за влизане на спортни, културни и други социални събития, наказание лишаване от свобода, условно отложено за изпитателен срок (условно осъждане), наказание лишаване от свобода, условно отложено за изпитателен срок с надзор, безусловно наказание лишаване от свобода].

Мерките трябва да са съобразени с личността на непълнолетния правонарушител, неговата възраст и интелектуална и морална зрялост, здравословното му състояние, както и неговото лично, семейно и социално положение, и да са съразмерни на естеството и тежестта на извършеното деяние.

По отношение на непълнолетните лица съдебните производства трябва да се водят така, че да не се засегне неблагоприятно психиката им и, с оглед възрастта им, да не се застраши тяхното емоционално и социално развитие. Органите, които участват в производството по силата на Закона за правораздаването при непълнолетни, си сътрудничат с компетентния орган за социална и правна закрила на детето и със Службата за пробация и медиация. Органите, които участват в производството по силата на Закона за правораздаването при непълнолетни, са длъжни винаги да информират непълнолетните за техните права по подходящ за възрастта им начин и да им предоставят всякаква възможност да упражняват тези права.

Законният представител или законният настойник на непълнолетния има право да представлява непълнолетния, по-специално да избира защитник за него, да прави предложения от името на непълнолетния, да подава молби и да предлага корективни действия от негово име; законният представител също така има право да участва в такива действия, в които по силата на закона може да участва непълнолетният. В полза на непълнолетния законният представител или законният настойник може да упражнява тези права и против волята на непълнолетния. Законният представител или законният настойник на непълнолетния също така има право да задава въпроси на разпитваните лица, да разглежда преписките с изключение на протокола за гласуването и личните данни на тайните свидетели, да прави извлечения от тях и бележки въз основа на тях, както и да прави копия на преписките или на части от тях за своя сметка.

В производството акцентът се поставя върху защитата на личните данни на непълнолетния; по-специално информацията, която може да доведе до разкриване на самоличността на непълнолетния, не трябва да се оповестява публично без законово основание. Всички участващи органи (полицейски органи, прокурори, съдии, служители на Службата за пробация и медиация, както и социални работници) трябва да са преминали специално обучение за работа с младежи. По принцип производствата се провеждат при закрити врати.

в) Децата като увредени лица (жертви на престъпления)

В законодателството се прави разлика между увредени лица и жертви на престъпления. В Наказателно-процесуалния кодекс увредените лица са определени като лица, които са претърпели телесна повреда, вреди или неимуществени вреди в резултат на престъпление, или в чиято вреда нарушителят се е облагодетелствал от извършването на престъплението. Увредените лица се ползват с редица права, включително с правото да представят допълнителни доказателства, да разглеждат преписките, да присъстват на основното съдебно заседание и да представят коментари по делото преди приключване на производството. Увредените лица могат да бъдат както физически, така и юридически лица.

От 2013 г. насам по отношение на правата на жертвите на престъпления в Чешката република се прилага специално законодателство (Закон за жертвите на престъпления № 45/2013), в което в допълнение към правата на увреденото лице се подчертава особено внимателният подход към жертвите на престъпна дейност и им се предоставят редица права, за да се помогне за смекчаване на въздействието на престъпните деяния върху живота на жертвите. В този случай под жертви се разбират физически лица, които са претърпели (или биха претърпели) телесна повреда, вреди или неимуществени вреди в резултат на престъпление, или в чиято вреда нарушителят се е облагодетелствал (или би се облагодетелствал) от извършването на престъплението. Специалните права на жертвите включват по-конкретно специална подкрепа, право на информация, защита от непосредствена опасност, защита на правото на неприкосновеност на личния живот, защита срещу вторични вреди и финансова помощ. Жертвите също така имат право да бъдат придружени от доверен съветник по време на изпълнението на мерките в наказателното производство. Доверените съветници са лица, които самите жертви на престъпление избират с цел да получат психологическа подкрепа.

Съгласно това специално законодателство лицата под 18-годишна възраст се считат за особено уязвими жертви на престъпления и поради това им се предоставят редица права в допълнение към статута на увредено лице в наказателното производство, както и в допълнение към правата на жертвите на престъпления. Правата на особено уязвимите жертви на престъпления включват безплатна помощ. Принципно е необходимо да бъдат уважени исканията им за недопускане на контакти с нарушителя и за провеждане на разпита в досъдебната фаза от лице от същия или от противоположния пол. Разпитът на уязвими жертви на престъпления в досъдебната фаза се провежда от обучени лица и в помещения, предназначени или пригодени за тази цел; когато жертвата е дете, разпитът в досъдебната фаза винаги се води от обучено за това лице, освен когато действието е спешно и не може да бъде намерено обучено лице (за разпита на деца вж. по-долу).

г) Децата като свидетели на престъпления

В законодателството са предвидени изключения по отношение на разпита на лица под 18-годишна възраст, които са станали свидетели на престъпления. Разпитваните деца трябва да бъдат уведомени за правото им да откажат да свидетелстват и за задължението им да кажат истината и да не крият нищо. В същото време децата трябва да бъдат информирани за последиците от предоставянето на неверни показания. Тъй като не могат да бъдат подведени под наказателна отговорност, децата под 15-годишна възраст не се информират за последиците от предоставянето на неверни показания. Тази информация трябва да бъде предоставена по начин, съобразен с възрастта, както и с интелектуалната и моралната зрялост на детето; разбира се, разпитите трябва да се провеждат, като се вземат предвид възрастта и интелектуалното ниво на детето.

Когато децата се разпитват по отношение на обстоятелства, припомнянето на които би могло да повлияе неблагоприятно на тяхното психологическо и нравствено развитие поради възрастта им, е необходимо разпитът да се провежда с особено внимание и съдържанието му да се третира по такъв начин, че да се избегне необходимостта от повтарянето на разпита в по-нататъшното производство.

На разпита се канят органът за социална и правна закрила на детето или всяко друго лице с опит в обучението на младежи, което може да допринесе за внимателното провеждане на разпита. Родителите също могат да бъдат поканени да присъстват, ако тяхното присъствие може да допринесе за провеждането на разпита по внимателен начин.

По правило децата се разпитват в специални стаи за разпит, в които трябва да се създаде приятелска и домашна атмосфера, което улеснява установяването на контакт с детето. Разпитите се провеждат от специално обучени полицейски служители. На деца под 18-годишна възраст могат да бъдат задавани въпроси само чрез полицейски орган, за да бъдат защитени те от неподходящи въпроси, задавани от лица без специално обучение.

В по-нататъшно производство децата могат да бъдат разпитани още веднъж само при необходимост. По силата на съдебно решение в съдебното производство е възможно да се представят доказателства чрез изчитане на протокол или чрез възпроизвеждане на видео- или аудиозаписи на разпита с помощта на оборудване за видеоконферентна връзка.

По отношение на лицата под 18-годишна възраст в законодателството също така се акцентира върху защитата на личните данни и неприкосновеността на личния живот. Наказателно-процесуалният кодекс гласи, че във връзка с престъпление никой не може по никакъв начин да оповестява публично каквато и да е информация, позволяваща да се установи самоличността на увредено лице (жертва на престъпление), което е на възраст под 18 години. Също така е забранено да се правят публично достояние изображения, видео- или аудиозаписи или друга информация за хода на съдебното производство или на открито заседание, която би позволила да се установи самоличността на увреденото лице (жертвата на престъплението). Съдебните решения, с които се слага край на производството, не трябва да се оповестяват в обществените средства за масово осведомяване, като се посочват името (имената), фамилията и адресът на пребиваване на увреденото лице. Като вземе предвид личността на увреденото лице, както и естеството и характера на извършеното престъпление, председателят на състава може да вземе решение да наложи допълнителни ограничения относно публикуването на влязла в сила осъдителна присъда, за да се осигури подходяща защита на интересите на увреденото лице. Нарушенията на тези задължения са обект на наказателно преследване.

4. Осиновяване

Осиновяването може да се опише като приемане на чуждо дете като свое, което го отличава от другите правни понятия, с които се установява произход. Осиновяването може да се осъществи само след съдебно решение.

В Гражданския кодекс (Закон 89/2012) са определени следните условия за осиновяване:

Не е възможно осиновяване между роднини, които се намират в родство по права линия, и между братя и сестри (с изключение на сурогатното майчинство).

Трябва да има подходяща възрастова разлика (обикновено най-малко 16 години) между осиновителя и осиновеното дете.

Изисква се съгласието на детето (ако е над 12 години) или съгласието на настойника в случай на по-малки деца.

Правилата за осиновяване позволяват осиновяване на непълнолетни лица, които не са придобили пълна дееспособност.

Лично декларирано пред съда съгласие на родителите. Съгласието за осиновяване може да бъде оттеглено до три месеца от датата на даването му (в определени случаи е възможно и по-късно оттегляне). Съгласието на родителите не се изисква, когато местонахождението на родителя е неизвестно, когато са налице условия за ограничаване на дееспособността му, както и когато родителят не проявява интерес към детето или е лишен от родителските си права и задължения (което включва правото на съгласие за осиновяване на неговото дете) от съда.

Упражняване на родителските права върху детето преди осиновяването. Счита се, че е от значение само упражняването на родителски права, установено по силата на съдебно решение, като в този случай съдът може да постанови упражняване на родителски права само след изтичането на 3 месеца след деня, в който родителят е дал съгласие за осиновяване. Съдът взема решение за предаване на детето на осиновителя преди осиновяването само след като е извършил проучване относно взаимната пригодност на детето и осиновителя.

Съдебно решение за осиновяване. В допълнение към горното съдът трябва да се увери, че връзката между осиновяващия и осиновявания съответства на тази между родител и дете, или поне че е налице основание за такава връзка. Осиновяването на детето трябва да е в съответствие с неговите права.

Последиците от осиновяването са, както следва:

Изчезват досегашните отношения между детето и неговото биологично семейство, като същевременно възникват отношения с ново качество между осиновения и осиновителя и неговите роднини. Съгласно съдебното решение за осиновяване осиновителят се вписва в актовете за гражданско състояние.

Осиновеният придобива качеството на дете на своя осиновител или своите осиновители; осиновеният и осиновителят(ите) имат същите права и задължения като правата и задълженията, произтичащи от естествения произход.

При смяна на фамилното име осиновеният може да има съставно фамилно име.

Последна актуализация: 24/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Дания

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст в Дания, на която ищецът може да заведе дело в съда от свое име, е 18 години.

2. Достъп до адаптирани производства

Що се отнася до наказателните дела, не са създадени специализирани институции, които да работят с деца жертви и деца свидетели. С тези деца работят обикновените полицейски служби, прокуратура и съдилища.

В областта на гражданското право в Дания няма специализирани институции, работещи с деца в рамките на съдебни производства по граждански дела.

Като основно правило датската правна система се основава на презумпцията, че съдиите и съдебните изпълнители са „с общ профил“. Поради това в производства, които засягат деца, не участват специализирани съдии или съдебни изпълнители.

Общо задължение на съдилищата е да разглеждат всяко дело с необходимата бързина.

През 2013 г. правителството на Дания реши да засили закрилата на децата и младежите от насилие. Когато трябва да се приеме, че дете или младеж се нуждае от специална подкрепа, общинският съвет осигурява извършването на проверка на положението на детето или младежа.

Що се отнася до наказателното правосъдие, не са създадени специализирани институции, които да работят с деца жертви и деца свидетели.

Дания счита непридружените малолетни или непълнолетни лица за особено уязвима група, като са изготвени насоки за обработването на тези молби.

В хода на съдебното производство по граждански дела деца ищци се представляват от техните родители или настойници/попечители, тъй като децата не притежават процесуална дееспособност. Децата, които са призовани като свидетели в обикновени граждански съдилища, нямат право да искат да им бъде назначен безплатно адвокат.

3. Мултидисциплинарни аспекти

През 2013 г. правителството на Дания предостави финансиране за инициативи за засилване на закрилата на децата и младежите от насилие.

Една от инициативите бе създаването на 5 специални „Къщи на децата“, обхващащи всички общини в Дания.

Създаден бе механизъм за сътрудничество между регионалната държавна администрация и общините с цел засилване на сътрудничеството при висококонфликтни случаи.

4. Обучение на специалисти

Заместник-съдиите участват в редица задължителни курсове за основно обучение. Тези курсове включват обучение за гледане на дела, свързани с упражняване на родителски права.

По отношение на съдиите горепосочената тема по принцип е включена в курсовете за обучение и в семинарите, когато това е целесъобразно.

Няма задължително обучение за адвокати, които представляват деца в граждански дела, наказателни дела или дела в рамките на административната система.

Главният прокурор предлага семинар като част от допълнителното обучение на прокурорите, които са в контакт с деца в хода на производството.

Правителството на Дания последователно подкрепя общините в работата им по предоставяне на правилното обслужване за уязвими деца, младежи и техните семейства. Поради това ежегодно се отпуска финансиране за продължаващо образование на общинските социални работници.

5. Висши интереси на детето

Съгласно датския Закон за социалните услуги общината е длъжна да предоставя на всяко дете необходимата му подкрепа в съответствие с висшите интереси на детето. Следователно подкрепата трябва да бъде адаптирана към специфичната ситуация и потребностите на детето, да бъде предоставена на ранен етап и да бъде непрекъсната, така че всички проблеми да могат да бъдат отстранявани възможно най-бързо в дома на детето или в заобикалящата го среда. Освен това подкрепата трябва да се основава на собствените ресурси на детето.

6. Наблюдение и изпълнение на решения в производствa с участието на деца

Що се отнася до жертвата в областта на наказателното правосъдие, когато се съобщава за предполагаемо престъпление в полицията, полицията е задължена да предоставя на жертвата насоки и информация относно, наред с другото, правото на правна помощ.

Решения по граждански дела с участието на деца в качеството им на ищци се изпълняват от съдилищата, към които работят съдебните изпълнители, съгласно общите правила за принудително изпълнение. Децата ищци не притежават процесуална дееспособност, поради това трябва да бъдат представлявани от своите родители или настойници/попечители, които упражняват правата на детето ищец.

При дела в областта на семейното право принудителното изпълнение на съдебни решения относно упражняване на родителски права и местопребиваване на детето се извършва от съдилищата, към които работят съдебните изпълнители. Принудително изпълнение не може да се извърши, ако психическото и физическото здраве на детето е изложено на сериозна опасност.

7. Достъп до средства за правна защита

Що се отнася до наказателното право, когато се съобщава за предполагаемо престъпление в полицията, тя е задължена да предоставя на жертвата насоки и информация относно, наред с другото, правото на правна помощ и информация за жалбите. Исковете за обезщетение може да бъдат разглеждани в хода на наказателния процес.

Детето може да има статут на ищец, но поради липсата на процесуална дееспособност не може самостоятелно да заведе дело пред националните съдилища от свое име.

Детето може да има статут на ответник, но всички процесуални действия трябва да бъдат предприети от родителите или настойника/попечителя на детето от негово име.

Всички, включително децата, са задължени да свидетелстват в съдебно производство, ако са призовани от съда да присъстват като свидетели. За участието на детето в производството като свидетел не е необходимо съгласието на родител или настойник/попечител.

Децата могат да имат статут на ищци и ответници в рамките на гражданско-правно производство. По принцип децата нямат процесуална дееспособност, поради което правата на децата ищци и децата ответници ще бъдат упражнявани от техните родители или настойници /попечители, включително правото на обжалване.

8. Семейен живот

Преди да бъде дадено одобрение на кандидат-осиновители, секретариатът на Съвместния съвет извършва задълбочено проучване на кандидатите. Резултатите от проучването се представят на Съвместния съвет, който въз основа на него решава дали кандидат-осиновителите може да получат одобрение.

Датския Закон за осиновяванията от декември 2015 г. допуска единствено пълно осиновяване. Понастоящем датския акредитиран орган по осиновяванията (AAB) си сътрудничи само с държави на произход, чието законодателство позволява неоспорими осиновявания.

Във връзка с националните осиновявания датският Закон за осиновяванията гласи, че всички деца на възраст над 12 години трябва да дадат съгласие за осиновяването.

В случай че детето е на възраст под 12 години, държавната администрация трябва да предостави информация за отношението на детето към осиновяването, когато зрелостта на детето и естеството на делото позволяват това.

Отговорността за законодателството относно осиновяванията е на Министерството на социалните въпроси и вътрешните работи.

[Съобразено с децата правосъдие в Дания](#) (499 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 30/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Естония

1. Дееспособност на детето

Съгласно общата част на Гражданския кодекс всички лица притежават пасивна дееспособност. Лица на възраст под 18 години притежават ограничена активна дееспособност. Съдът може да разшири обхвата на ограничената активна дееспособност на деца на възраст 15 и повече години, ако това е в интерес на детето и степента му на развитие го позволява. Минималната възраст в Естония, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 15 години.

2. Достъп до адаптирани производства

Относно [съдебните системи](#) вж. съответната страница на портала за електронно правосъдие.

С деца на възраст под минималната за носене на наказателна отговорност (14 години), които са извършили престъпления, работят комисиите за малолетни или непълнолетни лица. Взетите от комисиите решения се преразглеждат първо от областния управител, а последващите жалби се разглеждат от административните съдилища в рамките на административно производство. Когато делото е в съда от девет или повече месеца и въз основа на разумна обосновка съдът все още не е образувал необходимото производство, може да се подаде молба за подходяща мярка. Също така, ако съдебното заседание се отлага за срок по-дълъг от три месеца без съгласието на страните, последните могат да обжалват решението. Съществуват специфични правила относно временните мерки, които може да бъдат разпоредени от съда, за да се защити детето от вреди и да се обезпечи действието, като законът предвижда освобождаване от изслушване на деца със специални нужди.

3. Мултидисциплинарни аспекти

Закрила на детето се организира от правителството на републиката, Съвета за закрила на детето, Министерството на социалните въпроси, Съвета по социално осигуряване, областните управители и органите на местното управление въз основа на предвидените в Закона за закрила на детето функции.

4. Обучение на специалисти

Обучението на съдиите се организира от Съвета за съдебно обучение, който функционира в рамките на Върховния съд в съответствие със Закона за естонските съдилища. Адвокатска колегия на Естония е член на европейската адвокатска колегия и чрез нея осъществява връзка с другите държави членки относно обучението.

5. Висши интереси на детето

Редица правни актове се позовават на интересите на детето. [Законът за закрила на детето](#) (член 21) постановява задължението да се отдава първостепенно значение на висшите интереси на детето.

6. Наблюдение и изпълнение на решения в производства с участието на деца

Тъй като децата не притежават активна процесуална дееспособност, те не получават лично информация за съдебното решение и за неговото изпълнение от съда. След като съдебното решение придобие изпълнителна сила, процесуалният представител на детето може да подаде молба до съдебния изпълнител за принудително изпълнение. Предоставянето на детето на информацията относно изпълнителното производство се счита за отговорност на процесуалния представител.

7. Достъп до средства за правна защита

В Естония децата, участващи в съдебни производства по граждански дела, се представляват от техните процесуални представители, за които са предполагаеми, че действат в техните висши интереси. Следователно процесуалните представители на детето по принцип могат да подават документи и жалби в съда от името на представляваните от тях деца без съгласието на последните. От закона обаче следва, че детето също може да подаде молба/жалба в съда от свое име. По принцип се очаква неговият законен представител да се присъедини незабавно. При семейни дела, свързани с подадена молба, дете на 14 и повече години, което разбира достатъчно добре производството, има правото да обжалва съдебните решения, без да бъде представлявано от своя процесуален представител.

8. Процедура за осиновяване, включително международно осиновяване

Лице, което желае да стане осиновител, подава молба за осиновяване до органа на местното самоуправление. Ако органът на местното самоуправление приеме, че са изпълнени необходимите за осиновяването условия, лицето, което желае да стане осиновител, подава молба за осиновяване до съда. Молба за осиновяване се подава в съда по местопребиваване на осиновеното дете. Ако местопребиваването на осиновителя или на детето не се намира в Естония, съдът не се произнася относно осиновяването без съгласието на комисията за международни осиновявания, сформирани към Министерството на социалните въпроси на Република Естония. Дете, което е на възраст не по-малко от 10 години, може да бъде осиновено единствено с неговото съгласие.

[Съобразено с децата правосъдие в Естония](#) (469 Kb)

Последна актуализация: 31/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Гърция

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност в Гърция е 15 години. Дете, което е на възраст между 12 и 15 години и е извършило престъпление, има правото да подаде жалба срещу административно решение; след навършване на 17-годишна възраст детето се ползва изключително от това право.

Минималната възраст, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 15 години — за дела, свързани с трудова заетост, 18 години — за дела, свързани с предоставянето на убежище, миграция, административни наказания и здравеопазване, 12 години — при прекратяване на дела за осиновяване, 16 години — при безспорни производства и 18 години — при всички други дела, освен ако не е признато, че детето има ограничена процесуална правоспособност.

2. Достъп до адаптирани производства

Във всеки първоинстанционен и апелативен съд в Гърция има съдия по наказателни дела, свързани с малолетни или непълнолетни лица, разследващ съдия по дела, свързани с малолетни или непълнолетни лица, и прокурор по дела, свързани с малолетни или непълнолетни лица, които са специализирани да разглеждат наказателни дела с участието на малолетни или непълнолетни лица. Съдът за непълнолетни, в чийто състав влизат съдии по наказателни дела, отнасящи се за малолетни или непълнолетни лица, разглежда дела с участието на малолетни или непълнолетни правонарушители.

Освен това малолетните или непълнолетните лица са защитени от „Обществата за закрила на малолетните или непълнолетните лица“, които са създадени във всеки първоинстанционен съд, и в състава им влизат съдии, прокурори, социолози, учители и др.

Във всеки първоинстанционен съд и в някои апелативни съдилища има специализирани състави по семейно право. Съдиите в тези състави са специализирани в областта на семейното право, което означава, че когато заседават като съдии по граждански дела, те разглеждат само дела в областта на семейното право. Тези задължения им се възлагат за срок от 2 до 4 години.

В рамките на административното правосъдие не съществуват специални разпоредби или институции, свързани със семейното право и малолетните или непълнолетните лица.

3. Мултидисциплинарни аспекти

Социалната служба и семейните съдилища си сътрудничат тясно на всеки един етап. Подготвят се доклади за съдиите и се провеждат сесии с психолози, така че делото да бъде предадено на съдията в напреднал етап. Ако е необходимо, съдията винаги може да поиска детето или/и неговите родители да бъдат подложени на специална проверка от специалист, така че условията за живот и семейната среда да бъдат внимателно проучени.

4. Обучение на специалисти

В основното обучение на съдите семейното право не е включено като отделна област на правото. Семейното право е включено обаче в продължаващото обучение, организирано от органи като Националното училище за съдии, Министерството на правосъдието, адвокатските колегии, академичните среди и др. Съдиите и прокурорите, които са специализирани в тази област, са насърчавани да участват в тези дейности по повишаване на осведомеността.

Трансграничното обучение се осигурява чрез редовни канали, т.е. Европейската мрежа за съдебно обучение, Академията по европейско право или други органи или институции, които се занимават със съдебно обучение на европейско равнище.

5. Висши интереси на детето

Всички мерки, които трябва да бъдат предприети, и всички предприети действия от държавните органи или субекти, както и от съдилищата, трябва да са в съответствие с принципа за защита на висшите интереси на детето. В съда съдията решава дали да актуализира това понятие за всеки отделен случай.

6. Достъп до средства за правна защита

Както възрастните, така и децата притежават всички права и получават информация за всички процедури, в които може да участват в качеството си на страна по наказателно или гражданско дело. По-специално в наказателното производство, след като изслуша детето, прокурорът може да „замрази“ дадена наказателна процедура, ако по този начин би могло да се избегне нанасянето на непоправима вреда на неговата личност.

7. Семейен живот

Съгласно гръцкото право лица, заинтересовани от осиновяването на конкретно дете, трябва да подадат молба пред първоинстанционния съд по местопребиваване на детето, за да може осиновяването да бъде обявено за законно. Биологичните родители трябва да дадат съгласието си за осиновяването на тяхното дете от страна на молителите пред съдия в неговия кабинет. Детето, което ще бъде осиновено и което е навършило дванадесетгодишна възраст, също трябва да даде своето съгласие. По време на съдебното заседание свидетел трябва да даде показания, че молителите са способни да се грижат и да отглеждат конкретното дете, като се имат предвид, наред с другото, образованието им и финансовите им средства. Същото се прилага и по отношение на международните осиновявания. Тази процедура е определена в член 1542 и следващите от Гражданския кодекс на Гърция и член 800 от Гражданския процесуален кодекс на Гърция.

Възможно е осиновяване на малолетни или непълнолетни лице и на пълнолетни лица. Осиновяването на пълнолетни лица се извършва по изключение и засяга само роднини до четвърта степен (т.е. братовчеди) (член 1579 от Гражданския кодекс на Гърция). Освен това пълнолетни лица, които са сключили брак, може да бъдат осиновени само със съгласието на техния(тяхната) съпруг(съпруга) (член 1583 от Гражданския кодекс на Гърция).

Колегиален съдебен състав на първоинстанционния съд по местопребиваване на детето е компетентен да разглежда съдебни производства по национално и международно осиновяване (член 800 от Гражданския процесуален кодекс). Специално във връзка с международното осиновяване съществува и Централният орган за международни осиновявания, който е под юрисдикцията на Министерството на труда на Гърция (член 19 от Закон 3868/2010).

Съобразено с децата правосъдие в Гърция (326 Kb)

Последна актуализация: 25/04/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Испания

В член 12 от Конституцията на Испания се определя, че възрастта, на която испанските граждани достигат пълнолетие, е 18 години. В Испания за малолетни или непълнолетни лица/деца се считат всички лица на възраст под 18 години.

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст в Испания, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 18 години.

Само деца, обявени за дееспособни, могат да предявят сами иск. По принцип дееспособност се придобива на 18-годишна възраст или, ако е налице съдебно разрешение, разрешение от родителите или брак, на 16-годишна възраст. В някои региони дееспособност може да бъде придобита на 14-годишна възраст.

Съгласно Закона за уреждане на наказателната отговорност на малолетните или непълнолетните лица минималната възраст за носене на наказателна отговорност в Испания е 14 години. Прилаганите мерки по отношение на деца, които са на възраст под минималната възраст за носене на наказателна отговорност (под 14 години в Испания), са доброволни или попадат в обхвата на поставянето под надзор.

2. Достъп до адаптирани производства

Съдилища за непълнолетни: специализирани съдилища, наречени „*Juzgados de menores*“, които разглеждат дела, свързани с престъпления и дребни нарушения, извършени от лица на възраст между 14 и по-малко от 18 години, в съответствие с Органичен закон 5/2000 от 12 януари за уреждане на наказателната отговорност на малолетните или непълнолетните лица. Наказателните производства срещу малолетни или непълнолетни правонарушители се провеждат от специализирани магистрати/прокурори.

Прокуратурата (РРО) отговаря за защитата на признатите по закон права на малолетните или непълнолетните лица. Мерките, които могат да бъдат предприети срещу малолетни или непълнолетни правонарушители на възраст 14—18 години, са събрани в специален закон (Органичен закон 5/2000 от 12 януари за уреждане на наказателната отговорност на малолетните или непълнолетните лица).

Когато извършителят е на възраст под четиринадесет години, не се прилага посочения Органичен закон за уреждане на наказателната отговорност на малолетните или непълнолетните лица, а се прилагат конкретните членове от Гражданския кодекс и останалата част от действащата уредба.

По отношение на дела с участието на деца в качеството им на жертви или свидетели, които се разглеждат от обикновените съдилища, в закона се предвиждат специфични защитни мерки според възрастта на децата, например най-уязвимите деца дават показания пред психолог специалист и те се записват с цел да се избегне повторното им снемане в съда и при всяко положение така се избягва визуален контакт между детето и предполагаемия извършител.

Гражданско правосъдие: обикновените граждански съдилища (*Juzgados de Primera Instancia*) разглеждат искиове на деца, предявени съгласно гражданските процесуални закони, като освен тях има и специализирани граждански съдилища, които разглеждат изключително семейни дела, които се наричат съдилища по семейни въпроси (*Juzgados de Familia*).

Прокуратурата има право да встъпи в съдебни производства по граждански дела, в които участват деца или лица с увреждания, докато им бъде назначен настойник/попечител.

Въпреки че по принцип малолетните или непълнолетните лица не са дееспособни, за да инициират сами граждански производства, в закона се предвижда, че те следва да бъдат изслушани, ако дадена мярка може да засегне интересите им и са достатъчно зрели, и във всички случаи, ако са навършили 12 и повече години.

В хода на производство във връзка с раздяла и развод съдът винаги взема предвид висшия интерес на детето.

Административните производства с участието на деца са следните: производства, свързани със закрила на детето, осиновявания, предоставяне на убежище, миграция, здравеопазване, образование, административни наказания.

3. Правни мерки и мерки, свързани с политиката, за избягване на ненужно забавяне при разглеждането на дела с участието на деца

По принцип и приложимо за всички юрисдикции, с цел да се избегнат забавяния на производства с участието на малолетни или непълнолетни лица, Органичен закон 1/1996 от 15 януари относно правната защита на малолетни или непълнолетни лица (LOPJM) гласи, че при съдебни или административни производства явяването или изслушването на малолетни или непълнолетни лица ще бъде с приоритет и ще се извършва по начин, който е подходящ за тяхното положение и ниво на зрялост, и се осигурява помощ от квалифицирани специалисти или експерти, ако е необходимо, като се зачита правото им на неприкосновеност на личния живот и се използва разбираем за тях език в достъпни и адаптирани към техните обстоятелства формати и те се информират както за съдържанието на въпросите, така и за последиците от изразените от тях мнения при пълно спазване на всички процесуални гаранции.

Наказателни дела; въведените правни мерки и мерките, свързани с политиката, се различават в зависимост от обстоятелствата: дете, в качеството си на жертва, и дете, в качеството си на правонарушител.

Гражданско правосъдие: ищците може да поискат от съда да наложи охранителна мярка. Като общо правило децата не могат да поискат от свое име разпоредането на охранителни мерки от съда и се нуждаят от помощта на своите процесуални представители.

Когато деца участват в производства в областта на семейното право, обикновено преди постановяването на съдебното решение се вземат охранителни мерки, които са във висшия интерес на засегнатите деца, като например мерки, свързани с упражняване на родителската отговорност, изхранването, посещенията, финансовата подкрепа и др.

4. Съобразени с децата механизми и процедури за подкрепа и висши интереси на детето

Испанското законодателство съдържа някои важни разпоредби, които укрепват мерките за улесняване на упражняването на правата на малолетните или непълнолетните лица, и е създадена подходяща правна рамка, отнасяща се до *малолетни или непълнолетни лица от други държави*, с която правата на образование, здравеопазване и социални услуги на тези от тях, които се намират в Испания, се признават, независимо от административния им статут, при същите условия като на малолетни или непълнолетни лица, които са испански граждани. Признаването на статут на осигурено лице във връзка с помощ за здравни грижи на *малолетни или непълнолетни лица, намиращи се под закрилата на публични субекти*, се извършва служебно.

Държавните органи са задължени да гарантират защитата на уязвимите групи, като например непридружените малолетни или непълнолетни лица, тези, които имат нужда от международна закрила, децата с увреждания и лицата, които са жертви на сексуално насилие, сексуална експлоатация, детска порнография и трафик на хора, и да гарантират, че предвидените от закона права се зачитат.

Като ръководен принцип за административно действие в LOPJM се посочва закрилата на децата срещу всякакви форми на насилие, включително, наред с другото, насилие, породено в тяхната семейна среда, насилие, основано на пола, трафика на хора и гениталното осакатяване на жени. Закрилата на деца, жертви на домашно насилие, е един от стълбовете на новия Закон за закрила на децата и подрастващите, публикуван на 28 юли 2015 г.

Службите за подпомагане на жертвите, в качеството си на звена, подчинени на Министерството на правосъдието или на автономните общности, са компетентни по темата. Тези служби изготвят индивидуална оценка на жертвите, за да определят специалните им потребности от закрила и да им окажат помощ в правната, психологичната и социалната област, като целят свеждането до минимум и избягването на вторичните виктимизации. Предоставяните услуги за подкрепа са съобразени с децата.

Относно участието на децата в съдебното производство: в испанското законодателство се признава правото на малолетните или непълнолетните лица да бъдат изслушвани във всички случаи и без дискриминация, основана на възраст, увреждане или всякакви други обстоятелства, във всички семейноправни, административни или съдебни производства или производства по медиация, които ги засягат и които водят до решение, което би имало отражение върху тяхната лична, семейна или социална сфера, като се отдава дължимото внимание на възгледите им в зависимост от тяхната възраст и зрялост. Следователно детето трябва да получава информацията, която му позволява да упражнява това си право, на разбираем език и чрез прости и адаптирани към неговите обстоятелства формати.

Тъй като принципът на „висшият интерес на детето“ е с приоритет, той трябва да се разглежда като: материално право, общ принцип за тълкуване и като процедурно правило; испанското законодателство (LOPJM) изисква приемането на всяка мярка, която е в интерес на детето, както и на защитни мерки, особено за защита на правото на неприкосновеност на личния живот на детето.

Основната идея е, че висшият интерес на всяко дете трябва да бъде оценен и определен индивидуално за всяко дете, като се вземат предвид всички обстоятелства, които го засягат.

Определението и критериите, които са в основата на висшите интереси на детето, са регламентирани и описани подробно в член 2 от LOPJM.

5. Наблюдение на изпълнението на решения в производства с участието на деца

Дете в качеството си на правонарушител: крайната цел на наказателните разпоредби във връзка с децата е тяхното реинтегриране в обществото. Това реинтегриране трябва да бъде улеснено чрез превъзпитателни мерки и специализиран персонал. Осигуряването след съдебното производство на съобразено с децата правосъдие е до голяма степен от компетентността на автономните общности, които носят основата отговорност за тези необходими мерки за рехабилитация, полагането на общественополезен труд и образованието.

Дете в качеството си на жертва: на деца, които са жертви на престъпления, се предоставят социални услуги, адаптирани спрямо техния конкретен случай.

Гражданско правосъдие:

Децата може да бъдат страни в съдебни производства по граждански дела и следователно всяко съдебно решение им се съобщава, като те може да поискат принудително изпълнение на съдебно решение изцяло чрез техните процесуални представители (тъй като не притежават дееспособност), освен в случаите, когато са обявени за дееспособни.

В качеството си на ответник: децата могат да носят отговорност за нарушаване на сключени от тях договори, като отговарят със собственото си имущество.

6. Достъп до средства за правна защита

Важно е да се отбележи, че съгласно испанското право както режимът на достъп до средства, така и мерките за защита на правата на детето в случай на конфликт на интереси с неговите родители, са еднакви във всички юрисдикции.

Наказателно правосъдие:

Регрес в случай на решение да не се провежда наказателно преследване: Съществува много всеобхватна правна рамка за защита на непълнолетни жертви в Испания — Закон 4/15.

Всички деца имат право да получават информация, да им се предоставят механизми за обжалване, съдебно обжалване или съдебен контрол и да предявяват иски за обезщетение за причинени вреди/компенсация в хода на или след края на наказателно производство, в което са участвали в качеството си на жертва. Всяко дете, което не разполага със средства, ще има право на безплатна правна помощ.

Гражданско правосъдие:

За да защити своите права и правова гаранция, детето може:

да поиска защита и настойничество/попечителство от компетентен публичен субект;

да информира прокурора за ситуацията;

да подава жалби до омбудсмана;

да поиска наличните социални ресурси на публичните администрации;

да изисква правна помощ и назначаване на съдебен защитник;

да подава индивидуални жалби до Комитета по правата на детето.

В случай на конфликт на интереси в закона се предвижда назначаване на съдебен попечител/настойник.

В гражданските съдилища може да се подават възражения срещу административни актове относно закрилата на малолетни или непълнолетни лица.

Съобразено с децата правосъдие в Испания (606 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 17/01/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Франция

1. Дееспособност на малолетното или непълнолетното лице

Във френското право ненавършилото пълнолетие лица под 18-годишна възраст няма юридическа дееспособност. При упражняването на своите права то трябва да бъде представлявано от законните си представители (обикновено неговите родители). Малолетните или непълнолетните лица трябва да участват във вземането на всички решения, които ги засягат, в зависимост от тяхната възраст и способността им за преценка.

2. Достъп до подходящи процедури

За досиетата на малолетните или непълнолетните лица отговарят специализирани служители, по-специално специализираните съдии от съда за малолетни и непълнолетни (*tribunal pour enfants*). В хода на производството, в което участва малолетното или непълнолетното лице, може да се наместят Службата за съдебна защита на младежта (*Protection judiciaire de la jeunesse*) и оправомощените сдружения.

В закона е предвидено, че малолетно или непълнолетно лице може да бъде в конфликт със своите родители. В такъв случай като *ad hoc* управител може да бъде назначено независимо лице.

По наказателноправни въпроси малолетното или непълнолетното лице има право да се консултира с адвокат, без да е необходимо разрешение от неговите родители. Правната помощ се предоставя безплатно. Адвокатът се счита като основна точка на достъп до информация и той има допълваща и защитна роля за малолетното или непълнолетното лице. Той може да поиска вземане на решение при закрити врати, малолетното или непълнолетното лице да бъде разположено така, че да не вижда обвиняемия, всеки допълнителен медицински преглед да бъде заменен с преразглеждане на досието, както и да не бъдат изпълнявани някои следствени действия (напр.: очна ставка).

- **Когато малолетното или непълнолетното лице е обвинено или е обект на съдебно производство**, ако някое от правата му не е спазено, производството и задържането могат да бъдат отменени. Малолетно (на възраст над 10 години) или непълнолетно лице може да бъде задържано под надзора на обучени за целта специалисти на места, запазени за малолетни и непълнолетни лица.

- **Когато малолетното или непълнолетното лице е свидетел** по дело, съдиите и служителите на съдебната полиция вземат предвид неговата уязвимост. Малолетните или непълнолетните лица под 16-годишна възраст не трябва да полагат клетва.

- **Малолетното или непълнолетното лице жертва се ползва със специална закрила**. Освен това, ако по време на процедура то се конституира като граждански ищец, може да поиска обезщетение за претърпените вреди. Ако осъденият обвиняем не е платежоспособен, жертвата може да получи обезщетение от **Гаранционния фонд за жертвите на терористични актове и други престъпления** (*Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions*) (в зависимост от обстоятелствата), от Комисията за обезщетение на жертвите на престъпления (*Commission d'indemnisation des victimes d'infractions, CIVI*) и/или от Службата за подпомагане на жертвите на престъпления при събиране на вземания (*Service d'Aide au Recouvrement des Victimes d'Infractions, SARVI*).

По граждански дела малолетното или непълнолетното лице по принцип трябва да бъде представлявано от своя законен представител. Когато съществува конфликт на интереси между малолетното или непълнолетното лице и родителите му, се назначава управител. Родителите разполагат с 15 дни, за да обжалват назначаването на управител.

В някои ситуации законът изрично предвижда, че малолетното или непълнолетното лице може да действа лично (по-специално, когато става въпрос за изложени на риск малолетни или непълнолетни лица във връзка с помощта за образование (*aide éducative*), при молбите за констативен акт за установяване на произход, молбите за еманципация, молбите за установяване на гражданството за непридружени чуждестранни малолетни или непълнолетни лица).

3. Закони и мерки за съкръщаване на сроковете при дела, свързани с малолетни или непълнолетни лица

По наказателни дела прокуратурата може да разпореда незабавно представяне пред съда за малолетни и непълнолетни (*tribunal pour enfants*), така че заседанието да се проведе в срок от 10 дни до два месеца. Тази процедура е възможна само ако повече не е необходимо разследване на фактите и при конкретни престъпления, в зависимост от възрастта на малолетното или непълнолетното лице и предвиденото наказание. От друга страна, явяване пред съда в съкратен срок дава възможност на прокуратурата да насрочи съдебно заседание пред съда за малолетни и непълнолетни в срок от един до три месеца.

По граждански дела няма специална разпоредба за ускоряване на производствата пред първа инстанция по дела с участието на малолетни или непълнолетни лица, но при обжалване на решение на съда за малолетни и непълнолетни законът посочва, че делото следва да бъде разгледано с предимство.

4. Специфични механизми и процедури за подкрепа на детето и висшите интереси на детето

Интересът на малолетното или непълнолетно лице е основно съображение при съдебни производства, в които участват деца. В закона често се напомня, че съдията трябва да мотивира решенията си, като се позовава на основния критерий за защита на интересите на малолетните и непълнолетните деца. Той трябва да вземе предвид семейното, социалното и икономическото положение на детето и изразеното мнение. Не съществува обаче протокол или подзаконов нормативен акт, който да определя какво представляват висшите интереси на детето.

По наказателноправни въпроси органите на съдебната власт получават сигнал от регионалните органи, когато малолетно или непълнолетно лице очевидно е жертва на насилие или се предполага, че е жертва на насилие. Когато малолетното или непълнолетното лице е било жертва на сексуално насилие, прокуратурата трябва незабавно да информира съдията за малолетни и непълнолетни и да поиска педагогическа помощ (*assistance éducative*).

Задълженията за професионална тайна не се прилагат в случаи на малтретиране или подлагане на лишения на малолетни или непълнолетни лица. За множество престъпления срещу малолетни или непълнолетни лица има по-дълги давностни срокове, които започват да текат едва когато жертвата навърши пълнолетие. Разпитът на обвинено в извършването на престъпление малолетно или непълнолетно лице трябва да се проведе при закрити врати. Забранено е публикуването на каквото и да е съдържание от заседанието.

По гражданскоправни въпроси компетентен за педагогическата помощ, ако малолетното или непълнолетното лице е в опасност, е съдията за малолетни и непълнолетни. Освен това Гражданският кодекс предоставя широки правомощия на съдията по семейни дела (*juge aux affaires familiales*), който трябва да следи „специално за защитата на интересите на малолетните и непълнолетните деца“.

5. Изпълнение на решенията, отнасящи се до малолетни или непълнолетни лица

По наказателноправни въпроси родителите и адвокатът на малолетното или непълнолетното лице участват пряко при прилагането на всяка мярка. По време на фазата на разследване съдията за малолетни и непълнолетни или съдия-следователят може да постанови определени мерки (за малолетните и непълнолетните лица на възраст между 10 и 18 години: мерки за настаняване, условно освобождаване, поправяне и дневна дейност; за малолетните и непълнолетните лица на възраст между 13 и 18 години: предварително задържане, съдебен контрол, домашен арест с електронно наблюдение).

Със съдебно решение съдът за малолетни и непълнолетни може да постанови предаване на малолетното или непълнолетното лице на възраст между 10 и 18 години на семейството, поправяне на причинените вреди, условно осъждане с отложено изпълнение, дневна дейност, мерки за настаняване, съдебна защита. За малолетните или непълнолетните лица на възраст между 13 и 18 години той може също така да издаде строга забележка или официално предупреждение, да постанови медиация за поправяне на причинените вреди, да постанови дневна дейност (която за лицата на възраст между 16 и 18 години може да се състои в полагане на общественополезен труд), да постанови условно освобождаване или съдебна защита. За **малолетни или непълнолетни лица на възраст между 10 и 18 години** може да бъде наложено наказание: забрана за посещаване на определени места, за среща с определени лица, настаняване и — като крайна мярка за **малолетни лица на възраст над 13 години и непълнолетни лица** — лишаване от свобода (в отделение за малолетни и непълнолетни лица на място за лишаване от свобода или в специализирано пенитенциарно заведение за малолетни и непълнолетни лица, където трябва да има специализирани възпитатели).

По граждански дела решенията относно родителската отговорност, издръжката или защитата на изложено на опасност малолетно или непълнолетно лице подлежат на незабавно изпълнение. В зависимост от способността за преценка на малолетното или непълнолетното лице в повечето случаи родителите са тези, които трябва да потърсят изпълнението на съдебното решение. В случай на конфликт с родителите и в случаите, когато съдът все още не се е произнесъл по този въпрос (например чрез назначаване на настойник или попечител), за търсенето на изпълнението на мерките, които са в интерес на малолетното или непълнолетното лице, ще отговаря управител.

6. Осиновяване

Осиновяването се осъществява на няколко етапа: получаване на одобрение, свързване и оближаване на детето и осиновителя и съдебно производство, създаващо връзка за родство. Във Франция съществуват два вида осиновяване: непълно осиновяване (запазване на родството по произход) и пълно осиновяване (само за малолетни и непълнолетни лица под 15-годишна възраст — заместване на родството по произход с това на осиновителите).

И в двата случая компетентен е окръжният съд (*tribunal de grande instance*) и осиновяването може да бъде постановено само ако е в съответствие с интересите на малолетното или непълнолетното лице. Малолетното лице на възраст над 13 години или непълнолетното лице трябва да даде съгласие за осиновяването си.

[Justice adaptée aux enfants en France \(Съобразено с интересите на децата правосъдие във Франция\)](#) (749 Kb)

Последна актуализация: 30/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Хърватия

Дееспособност на децата

Децата в Хърватия имат правоспособност (способност да имат права и задължения) и процесуална дееспособност (способност да бъдат страна в съдебното производство: обвинител или обвиняем). Децата придобиват способността да извършват правни действия (способността да сключват договори и с действията си да предизвикват правни последици, която обикновено биха придобили с навършването на 18-годишна възраст) само ако сключат брак, станат родители (с навършване на 16-годишна възраст) или сключат трудов договор (с навършване на 15-годишна възраст).

Достъп до специални производства

Заинтересованите страни, които могат да участват в **наказателно производство** с участието на деца, са: омбудсманът за правата на детето (*pravobranitelj za djecu*);

специализираните полицейски служители към Министерството на вътрешните работи, които са обучени да работят с деца — жертви или извършители на престъпления;

съдилищата за ненавършили пълнолетие лица и съдите по наказателни производства с участието на деца;

прокурорите, работещи по дела с участието на младежи, в прокуратурата;

специализираните адвокати за производства с участието на деца от списъка на Хърватската адвокатска колегия (*Hrvatska odvjetnička komora*), които се назначават от председателя на съда при необходимост (обикновено като защитници);

социалните работници, които изпълняват важна роля в наказателните производства с участието на деца;

специализираните клиники и болници за деца;

редица специализирани НПО, експертни сътрудници, които не са юристи (в съдилищата за ненавършили пълнолетие лица и прокуратурите), доброволци и др.

Участието в съдебни производства на деца или ненавършили пълнолетие лица (на възраст до 23 години), когато са извършили престъпление, се урежда от Закона за съдилищата за ненавършилите пълнолетие лица (*Zakon o sudovima za mladež*).

Общинските съдилища (*općinski sudovi*) водят граждански производства, включително такива с участието на деца, тъй като не са създадени специални съдилища, които да се произнасят изключително по спорове, включващи деца и ненавършили пълнолетие лица. Общинските съдилища са компетентни да разглеждат на първа инстанция делата за издръжка, съществуване или несъществуване на брак, унищожаване на брака и развод, установяване или оспорване на бащинство или майчинство, настойничество/попечителство над децата и родителски грижи. Центровете за социални грижи (*Centri za socijalnu skrb*) са публични органи, които работят за защита и подкрепа на децата и които могат да влияят върху съдебните решения. Центровете за социални грижи могат да имат правен статут на страна или да участват като встъпила страна в производството. Тъй като имат съществена роля за защитата на децата в съдебното производство, тези центрове разполагат с различни възможности да пледират в защита на висшите интереси на децата.

Омбудсманът за правата на детето е независим орган, който отговаря единствено пред парламента и чиято цел е да защитава, наблюдава и насърчава правата и интересите на децата.

Не са създадени отделни съдилища или институции, занимаващи се изключително с правата на децата и ненавършилите пълнолетие лица в административното производство. Съществуващите административни съдилища (*upravni sudovi*) имат обща компетентност да разрешават административни спорове, включително тези, които се отнасят до деца/ненавършили пълнолетие лица.

Всички компетентни органи, свързани с наказателни производства с участието на деца или ненавършили пълнолетие лица в качеството на обвиняеми или жертви, трябва да действат незабавно, за да приключат работата си възможно най-бързо. Съгласно Закона за съдилищата за ненавършилите пълнолетие лица (*Zakon o sudovima za mladež*) наказателното производство срещу ненавършили пълнолетие лица или млади пълнолетни лица, или в случаите на наказателноправна защита на деца, е с неотложен характер и трябва да бъде образувано — и съответните решения да бъдат постановени — без ненужно забавяне. В този смисъл съдебните производства срещу ненавършилите пълнолетие извършители и полицейските и прокурорските разследвания и действия са с неотложен характер.

Забавянията в изпълнението на наказанията, наложени на ненавършили пълнолетие лица, трябва да бъдат сведени до минимум и съдът трябва да започне такова производство без ненужно забавяне, след като съдебното решение стане окончателно, и когато няма законови пречки за неговото изпълнение.

Производствата, при които се разглеждат личните права на детето, са с неотложен характер и първото заседание следва да се проведе в срок от петнадесет дни от деня на образуване на производството. Решенията в производствата относно временните мерки, упражняването на родителските права и личните отношения с дете, както и решенията за връщането на дете, трябва да бъдат взети и постановени в срок от тридесет дни от датата на започване на производството. Второинстанционният съд постановява и връчва решението в срок от тридесет дни от датата на получаване на жалбата.

В съответствие с Наказателно-процесуалния закон (*Zakon o kaznenom postupku*), когато жертвата е дете или ненавършило пълнолетие лице, тя има право да бъде изслушана, да свидетелства и да участва в наказателното производство. Освен това децата или ненавършилите пълнолетие лица имат право да бъдат информирани за относимите факти, да представят доказателства във връзка с престъплението и наказателното производство и да обжалват. Те имат право да задават въпроси на заподозрените, свидетелите и вещите лица по време на съдебните заседания и да представят своите коментари и обяснения по отношение на тези показания.

На практика специалистите, участващи в производството с цел защита на детето, преценяват висшите интереси на детето и могат да предложат на съда мярка за защита на детето. Преценката за висшите интереси на детето се основава на принципите и методите на работа на социалните работници, психолозите, учителите, наставниците и други специалисти.

За да осигури спазването на Европейската конвенция за упражняване на правата на децата, съдът може да назначи специален представител на детето по дела, при които носителят на родителска отговорност няма право да представлява детето поради конфликт на интереси. Такъв представител обикновено е адвокат със съответния опит в производства с участието на деца. Може да бъдат назначени специални представители в определени съдебни производства относно задържане на дете или ненавършило пълнолетие лице, развод и осиновяване и по дела относно защитата на личните права и интереси на детето.

Защитата на висшите интереси на детето е един от принципите, залегнали в хърватската Конституция, която наред с другото гласи, че родителите носят отговорност за възпитанието, благосъстоянието и образованието на своите деца и са отговорни да гарантират, че техните деца упражняват правото си на цялостно и хармонично личностно развитие. Съгласно съответното законодателство държавата трябва да полага специални грижи за сираци и занемарени от родителите си ненавършили пълнолетие лица, като всеки е длъжен да защитава децата и да уведомява компетентните органи за всяка възможна вреда, която им е причинена. Младежите, майките и хората с увреждания имат право на специална защита на работното си място. Всеки следва да има достъп до образование при равни условия. Задължителното образование е безплатно в съответствие със закона.

Надзор на изпълнението на решения в производства с участието на деца

Хърватия е приела Закона за изпълнение на наказанията, наложени на ненавършили пълнолетие лица, осъдени за престъпления и простъпки (*Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje*).

Целта на този закон е да бъдат уредени:

условията за изпълнение на наказанията, наложени на дете/ненавършило пълнолетие лице в наказателно производство за извършени престъпления, по-специално поправителните мерки, изтърпяването на лишаване от свобода за ненавършили пълнолетие лица и мерките за сигурност; и

условията за изпълнение на наказанията за простъпки, извършени от дете/ненавършило пълнолетие лице.

Представителите на компетентния център за социални грижи играят важна роля в осигуряването на подходящо отношение към децата /ненавършилите пълнолетие лица, извършили престъпление.

Центърът за социални грижи носи отговорност и за призоваването и насочването на децата към всяка поправителна мярка и за предоставянето на цялата необходима информация и подкрепа. Целта на поправителните мерки е да се предоставят на ненавършилите пълнолетие извършители на престъпления защита, грижи, помощ, надзор и общо и професионално образование, като по този начин се повлияе на тяхното възпитание и цялостното им личностно развитие и се засили чувството им за отговорност така, че да не извършат нови престъпления.

Видовете поправителни мерки са: порицание от съда, специални задължения (поднасяне на извинение на увредената страна; отстраняване на вредите, причинени от престъплението, доколкото това е възможно за детето; редовно посещаване на училище; недопускане на отсъствие от работа; обучаване за професия, съответстваща на неговите способности и наклонности; приемане на работа и постоянство при извършването ѝ; разпореждане с личните доходи под наблюдението и със съвета на ръководителя на поправителната мярка; участие в работата на хуманитарни организации и дейности от местно значение или свързани с опазването на околната среда; въздържане от посещения на определени места, от присъствие на определени събития или от компанията на определени лица, които имат лошо влияние върху него; подлагане на медицинско лечение или лечение за наркомания или други зависимости със съгласието на законния представител на ненавършилото пълнолетие лице; участие в индивидуална или групова психосоциална терапия в консултативен център за младежи; участие в курсове за професионално обучение; ненапускане на мястото на постоянно или временно пребиваване за продължителен период от време без одобрението на центъра за социални грижи; насочване към компетентния изпитен център за проверка на познанията относно правилата за движение; въздържане от контакти или тормоз на жертвата или други задължения), засилени грижи и надзор, засилени грижи и надзор по време на дневни грижи в поправителна институция, насочване към дисциплинарен център; насочване към поправителна институция, насочване към образователна институция, насочване към специална поправителна институция.

Лишаването от свобода за ненавършили пълнолетие лица е лишаване от свобода със специални характеристики във връзка с условията за налагане, продължителността, целта и съдържанието на наказанието. Лишаването от свобода за ненавършили пълнолетие лица може да бъде наложено на по-възрастни ненавършили пълнолетие извършители (такива, които към момента на извършване на престъплението са навършили шестнадесет години, но не са навършили осемнадесет години) за престъпление, наказуемо по закон с наказание лишаване от свобода от най-малко три години и за което не би било оправдано налагането на поправителна мярка поради естеството и тежестта на престъплението и високата степен на вина.

Децата или ненавършилите пълнолетие лица, които са недееспособни, се представляват от своите законни представители, които им предоставят информация за съдебните решения и изпълнението на наказанията.

В хода на изпълнителното производство съдилищата имат правомощието да разпоредят прилагане на мерки за защита, за да защитят децата или ненавършилите пълнолетие лица от ненужно увреждане след провеждане на извънсъдебно производство. Тези мерки за защита са: ограничаване на неподходящ контакт или ограничен контакт с родителя, брачния партньор, дядото, бабата, братата или сестрата (или полубратата или полусестрата) на детето.

Достъп до средствата за правна защита

а) Наказателно производство

Всеки има право да обжалва решението на компетентния съд в съответствие с приложимите разпоредби на Наказателно-процесуалния закон.

Когато деца или ненавършили пълнолетие лица са жертви на престъпление, те, както и прокурорът, обвиняемият и защитникът, имат право да обжалват решението на първоинстанционния съд. Увредената страна може да обжалва решението в частта относно разноските по наказателното производство или гражданския иск за вреди. Ако обаче прокурорът е поел наказателното преследване от увредената страна в качеството на обвинител, увредената страна може да обжалва на всяко основание, на което дадено решение може да бъде оспорено.

Всички лица, които имат право да обжалват съдебно решение, с което се налага наказание на ненавършило пълнолетие лице, решение, с което се налага поправителна мярка на ненавършило пълнолетие лице, или определение за спиране на производството, могат да направят това в срок от осем дни от получаването на решението или определението. Жалба в полза на ненавършилото пълнолетие лице може да бъде подадена от защитника или прокурора, съпруга, роднина по права линия, осиновителя, настойника/попечителя, братата, сестрата и приемния родител, дори против волята на въпросното ненавършило пълнолетие лице. Второинстанционният съд може да измени решението на първоинстанционния съд, като наложи по-строгo наказание на ненавършилото пълнолетие лице само ако това е предложено в жалбата.

б) Гражданско производство

Децата и ненавършилите пълнолетие лица, участващи в съдебни производства, имат право да подадат процесуално възражение, жалба или иск в съответствие с общите разпоредби на Гражданския процесуален закон (*Zakon o parničnom proizvodstvo*) и Закона за задълженията (*Zakon o obveznim odnosima*).

Тъй като по принцип децата и ненавършилите пълнолетие лица не притежават дееспособност, техните родители или настойници/попечители предприемат конкретни действия от тяхно име и за тяхна сметка като техни законни представители. Законният представител на детето има право да предприема всички процесуални действия от името на детето, включително подаването на жалба. Може да се подаде жалба срещу решенията на първоинстанционните съдилища, като жалбата спира изпълнението на съответното съдебно решение. Може да се подаде жалба поради съществено нарушение на правилата на гражданското производство, неправилно или непълно установяване на фактите и неправилно прилагане на материалния закон. Срокът за подаване на жалба срещу решението на първоинстанционния съд обикновено е 15 дни от датата на получаване на решението.

Осиновяване

Законът за семейството (*Obiteljski zakon*) урежда осиновяването като специална форма на семейноправна грижа и защита на деца, за които не се полагат адекватни родителски грижи, която създава трайна връзка между родителите и детето и предоставя родителски права на осиновителите. Осиновителите трябва да са хърватски граждани (в изключителни случаи те могат да бъдат чужди граждани, ако това е в интерес на детето), на възраст най-малко 21 години и най-малко 18 години по-възрастни от осиновеното дете. Дете може да бъде осиновено съвместно от сключила брак двойка или от лица, съжителстващи на семейни начала, от единия съпруг/лице, съжителстващо на семейни начала, ако другият съпруг/лице, съжителстващо на семейни начала, е родителят или осиновителят, със съгласието на другия съпруг/лице, съжителстващо на семейни начала, или от лице, което не е сключило брак или не живее на семейни начала с друго лице.

Осиновяването може да се осъществи до навършване на 18 години от детето, като детето може да бъде осиновено, ако отговаря на законните изисквания за осиновяване и ако това е в интерес на неговото благополучие. Дете, навършило 12-годишна възраст, трябва да даде писменото си съгласие за осиновяване.

Процедурата по осиновяване се провежда от центъра за социални грижи по постоянното или временното пребиваване на лицата, които възнамеряват да осиновят.

Ако осиновителят или детето е чужденец, осиновяването може да се осъществи само с предварителното съгласие на министерството, отговорно за социалните грижи.

Последна актуализация: 19/05/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Кипър

1. Правоспособност на детето

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност в Кипър е 14 години. По отношение на всички въпроси минималната възраст, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 18 години.

2. Достъп до адаптирани производства

2.1. Наказателно правосъдие

По принцип детето не притежава процесуална дееспособност и поради това може да предяви иск единствено чрез своите родители/настойник или попечител.

Що се отнася до съдилищата, понастоящем наказателни дела, при които жертвата е дете, се разглеждат от обикновените наказателни съдилища. Съществуват обаче специфични закони, съдържащи специализирани адаптирани към детето разпоредби във връзка със защитата на децата жертви/свидетели.

2.2. Гражданско правосъдие

Не съществуват специализирани институции, работещи с деца в рамките на съдебни производства по граждански дела.

2.3. Административно правосъдие

Службите за социално подпомагане към Министерството на труда, социалните грижи и социалното осигуряване предоставят услуги за закрила и подкрепа на децата през целия съдебен процес. От първостепенно значение при всички предоставяни услуги и прилагани политики от службите за социално подпомагане са висшите интереси на детето.

2.4. Правни мерки и мерки, свързани с политиката, въведени с цел избягване на ненужно забавяне при разглеждането на дела с участието на деца

Няма определени срокове по отношение на това кога трябва да бъде образувано или прекратено съдебно производство по граждански дела, независимо от това дали в него участва дете или възрастен.

При обичайните граждански дела съдилищата ще се опитат да отдадат приоритет на дела с участието на деца, доколкото това е възможно, като се има предвид голямата натовареност на съдилищата. Всички поискани временни мерки ще бъдат разглеждани без ненужно забавяне.

2.5 Съобразени с децата механизми за подкрепа

При съдебните производства по граждански дела не съществуват разпоредби, които да гарантират, че помещенията на съда са подходящи за деца, и не се предлага психологическа или друга вид подкрепа, освен ако не е установена конкретна нужда от такава подкрепа.

Не съществуват разпоредби, изискващи съдебните заседания да бъдат адаптирани към темпото и продължителността на задържане на вниманието на детето. Ако в съда трябва да бъдат представени изображения или други материали, които могат да се считат за вредни за детето, съдията може да разпореди детето да бъде изведено от съдебната зала. Единствената защитна мярка във връзка с гражданското производство е провеждането на процеса при закрити врати.

3. Мултидисциплинарни аспекти

При случаи на насилие в семейството службите за социално подпомагане си сътрудничат с всички други съответни служби въз основа на ръководство за междуведомствени действия, одобрено от Съвета на министрите през 2002 г. При случаи на сексуално насилие над деца службите за социално подпомагане си сътрудничат с другите съответни служби, като установяват мултидисциплинарен подход.

4. Обучение на специалисти

Полицейската академия на Кипър, която е образователната институция на кипърската полиция, организира лекции относно разглеждането на случаи, свързани с малолетни или непълнолетни лица, на всички нива на обучение в полицията. Такива лекции, които имат за цел да образоват полицейските служители от всички рангове, се предлагат към основата програма за обучение за наемане на полицейски служители, към курсовете на напреднало ниво, както и към специализираните курсове.

Служителите от социалните служби преминават първоначално и продължаващо обучение по въпроси, свързани с децата, т.е. провеждане на разговор с дете, разглеждане на случаи с участието на деца и др.

Що се отнася до съдиите в обикновените граждански и наказателни съдилища, не съществуват изисквания относно обучението, свързани с работата с деца в хода на съдебното производство. Обикновено съдиите посещават семинари за обучение и конференции в Кипър и в чужбина, когато и където се организират такива.

5. Висши интереси на детето

При дела, в които съдът трябва да се произнесе относно висшите интереси на детето, той може да вземе предвид доклад, изготвен от службите за социално подпомагане, в който се съдържат не само становището на служителя от социалната служба, но и възгледите на детето.

6. Наблюдение на решения в производства с участието на деца

Очаква се Законът за малолетните или непълнолетните правонарушители да бъде всеобхватно преразгледан по-конкретно с цел да се осигурят процедури в полза на децата и младежите. Това ще подобри и укрепи производства с участието на деца, което е във висшите интереси на детето.

7. Достъп до средства за правна защита

В рамките на обичайните процедури детето може да подаде всякакво оплакване, жалба или искане за съдебен контрол чрез своя родител, законен настойник или процесуален представител.

Що се отнася до искове за обезщетение за причинени вреди/компенсация, които се предявяват по време на или след наказателното производство, в което детето е участвало в качеството си на жертва, предявяването на обикновен граждански иск за обезщетение за причинени вреди /компенсация ще се извърши от името на детето чрез неговия родител или законен настойник. Що се отнася до решението за предоставяне на обезщетение за жертви в рамките на самото наказателно производство, обикновените наказателни съдилища разполагат с ограничени правомощия.

В случай на конфликт на интереси между детето и неговите родители/настойници или попечители службата за социално подпомагане може да постави детето под грижите на директора на службите за социално подпомагане, който се явява попечител на детето и при необходимост му назначава процесуален представител.

8. Семейен живот

В Република Кипър има няколко вида осиновяване:

национални осиновявания

международни осиновявания

осиновяване на дете от предишен брак на съпруга(съпругата).

При всички дела за осиновяване висшите интереси на детето са от първостепенно значение въз основа на член 21 от Конвенцията за правата на детето.

Съобразено с децата правосъдие в Кипър (572 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 11/03/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Люксембург

1. Дееспособност на детето

В Люксембург минималната възраст, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 18 години за всички области на правото.

Съществува изключение за деца, обявени за дееспособни, които могат да подават жалба от свое име.

В Люксембург престъпления, извършени от деца, ненавършили минималната възраст за наказателна отговорност (МВНО), която в Люксембург е 18 години, се разглеждат от специализирана съдебна система. Следователно съгласно законодателството на Люксембург дете на възраст под 18 години не извършва „престъпления“; то по-скоро извършва „действия, квалифицирани като престъпление“, във връзка с които отговорност за прилагането на мерки за попечителство, закрила и/или образование носи специализирана юрисдикция — Съдът за непълнолетни (*Tribunal de la jeunesse*).

2. Достъп до адаптирани производства

С изключение на някои семейни дела и дела, свързани със закрила на детето, гражданските дела се разглеждат от гражданските съдилища. В областта на административното правосъдие не съществуват специални семейни съдилища и съдилища за младежи. Административните съдилища разглеждат единствено решения за предоставяне на убежище и решения в областта на миграцията.

Съдът за непълнолетни е специализиран съд, компетентен да работи с малолетни или непълнолетни заподозрени лица и правонарушители, както и да постановява мерки за закрила на деца, нуждаещи се от помощ и закрила. Съдът за непълнолетни приема мерки за образование и закрила. Малолетните или непълнолетните заподозрени лица/правонарушители не се считат за правонарушители, а за деца, които се нуждаят от закрила и помощ. Следователно наказателното право не се прилага като такова по отношение на тези деца.

Отделът за закрила на младите хора към прокуратурата се занимава като цяло с всичко, което засяга децата и техните семейства. Когато деца — жертви участват в съдебно производство, прокурорите работят в тясна връзка с Отдела за закрила на младите хора към съдебната полиция.

В Люксембург Съдът за непълнолетни е специализираната юрисдикция, която разглежда делата за закрила на детето. В съдилищата за непълнолетни работят специализирани съдии, които отговарят за прилагането на законите за закрила на младите хора. Съдиите в семейните съдилища имат юрисдикция по въпроси, свързани с родителските права. Те също така упражняват контрол върху работата на законните представители или настойниците. В това си качество съдиите в семейните съдилища могат да поискат разяснения от законните представители и настойници на детето, както и директно от детето.

3. Съществуващи правни мерки и мерки на политиките за ускоряване на разглеждането на дела с участието на деца

Няма разпоредби, с които да се гарантира, че гражданските съдебни производства, в които участват деца, ще бъдат надлежно ускорени. От гледна точка на процесуалните срокове се прилагат общите правила (които са приложими по отношение на възрастните). Тези правила се различават в зависимост от съда, който разглежда делото.

4. Специфични механизми и процедури за подкрепа за децата и висши интереси на детето

Всеки, независимо дали е възрастен, или дете, може да поиска безплатна правна информация от Службата за прием на граждани и правна информация ([Service d'accueil et d'information juridique](#)).

Тази служба може да предостави подкрепа на детето при оценката на средства за правна защита. Детето може да получи помощ и от адвокат. Значението на понятието „висши интереси“ не е посочено в приложимото законодателство.

Оценката на висшите интереси на детето е от компетентността на съдиите. Съдиите могат да вземат предвид няколко фактора, когато оценяват висшите интереси на детето, в това число например благополучието на детето, социални фактори и т.н. Въпреки съществуващите законови изисквания, съдът може да вземе предвид мнението на детето, когато определя висшите му интереси. Детето може да изрази своето мнение по време на изслушване по граждански дела, например относно родителските права.

Всички съдилища спазват международните правни инструменти, като *Европейската конвенция за упражняване на правата на децата*, и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.

5. Наблюдение на изпълнението на решения в производства с участието на деца

Децата не могат да поискат от свое име принудително изпълнение на съдебно решение. Техният законен представител упражнява това право от тяхно име.

Когато е постановено решение срещу дете — ответник, принудителното изпълнение на решението трябва да се извърши спрямо имуществото на детето. По отношение на деца — ответници, които не изпълняват произтичащите от съдебното решение задължения, не може да се прилага принудителна мярка задържане.

При дела, свързани със закрила на детето, представляваното от адвокат дете може да поиска от свое име принудително изпълнение на решението на съда.

6. Достъп до средства за правна защита

Дете, което иска да подаде жалба, да обжалва пред съда или да потърси съдебен контрол от съд с обща компетентност, трябва да бъде представлявано от законния си представител. Съществува изключение за обявени за дееспособни деца, които могат да подават жалби от свое име.

Тъй като законният представител на детето представлява детето и действа от негово име, той може да подава документи или жалби без съгласието на детето. Съдът може да назначи ad hoc администратор, ако е налице конфликт на интереси между родителите и детето.

Решенията, постановени от Съда за непълнолетни, може да бъдат обжалвани и от детето с помощта на адвокат.

7. Институции, отговарящи за оказването на подкрепа на децата:

 [Национална служба за децата \(Office national de l'enfance — ONE\)](#)

Служба за социално подпомагане (Service d'assistance sociale — SCAS) – [Служба за защита на младите хора \(Service de la protection de la jeunesse — SPJ\):](#)

Омбудсман за деца и юноши ([Ombudsman fir Kanner a Jugendlecher — OKaju](#))

8. Осиновяване

Всички жители на Люксембург имат достъп до процедури за осиновяване, независимо дали са граждани на Люксембург или не, като такова право имат и лица, които не са жители на Люксембург, но желаят да осиновят лице, живеещо там.

Изискванията за осиновяване се уреждат от националното право на осиновителя (осиновителите).

В случай на осиновяване от двама съпрузи, които имат различно гражданство или нямат гражданство, приложимото право е това на държавата, в която е тяхното общо обичайно местопребиваване към момента на подаване на заявлението.

За осиновените лица се прилага законодателството на тяхната държава на произход, освен когато в резултат на планираното осиновяване те получават гражданството на осиновителя. Ако е налице стълкновение на правилата за подсъдност, се прилага правото на държавата, в която осиновяването е действително извършено.

Всеки, който желае да осинови дете, първо трябва да се свърже с Министерството на националното образование, децата и младежта (*Ministère de l'éducation nationale, de l'enfance et de la jeunesse* — MENJE), за да подаде молба за осиновяване. Преди да се изготви оценка за годността на заявителите да осиновят дете, се провежда „подготвителен курс за осиновяване“.

Центърът за осиновяване (*Maison de l'adoption*) е консултативна служба за хора, засегнати от осиновяване (бъдещи осиновители, осиновени, семейства осиновители, професионалисти, участващи в осиновяванията).

Той предоставя подкрепа както преди, така и след процедурата по осиновяване, чрез лични консултации.

Процедурата по осиновяване в Люксембург включва различни етапи.

 [Връзка към законодателството](#)

[Съобразено с децата правосъдие в Люксембург \(на английски и френски език\)](#) (989 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 10/12/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Малта

В правната уредба на Малта съществуват различни определения за това какво съгласно закона се счита за „дете“ (правоспособност на детето).

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност в Малта е 14 години. По отношение на всички въпроси минималната възраст, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 18 години.

2. Достъп до адаптирани производства

По отношение на малолетните или непълнолетните правонарушители Съдът за непълнолетни е специализирания съд, работещ с малолетни или непълнолетни лица в областта на наказателното право. Изслушването на деца жертви се извършва чрез видеовръзки. Гражданско производство: малолетни или непълнолетни лица на възраст под осемнадесет години не притежават процесуална дееспособност, освен ако не я упражняват чрез родител, опекун, попечител или настойник. Въпреки това в хода на производствата по съдебни дела, свързани с лична раздяла или развод, съдът винаги взема предвид висшите интереси на детето. Следните производства представляват съдебни производства по административни дела, включващи участието на деца: закрила на детето, осиновявания, приемна грижа, непридружени лица, търсещи убежище, и деца в производства за предоставяне на убежище.

3. Правни мерки и мерките, свързани с политиката, за избягване на ненужно забавяне при разглеждането на дела с участието на деца

Правните мерки и мерките, свързаните с политиката, въведени с цел да се избягва ненужно забавяне при разглеждане на дела с участието на деца, се различават според обстоятелствата: наказателни дела: дете в качеството си на жертва и в качеството си на правонарушител, граждански дела — при семейни дела се вземат предвид висшите интереси на детето. По отношение на административни дела, отнасящи се до малолетни или непълнолетни лица, при издаването на решения за настаняване, делата се завеждат пред Съда за непълнолетни, който е специализиран съд.

4. Съобразени с децата механизми и процедури за подкрепа и висши интереси на детето

В малтийското право няма общо правило, предписващо условията, при които уязвимо дете трябва да бъде изслушано в хода на всички съществуващи различни наказателни или административни производства. Съществуват закони с различен статут и включващи различни процедури, които се прилагат от съдебните или квазисъдебните органи и с които съответните административни и наказателни производства се привеждат в съответствие с член 12 от Конвенцията за правата на детето. В Малта всяко дете може да свидетелства; за съда обаче е от съществено значение да бъде убеден, че детето свидетел разбира, че е неправилно да дава неистински показания.

5. Наблюдение на изпълнението на решения в производства с участието на деца

Наблюдението на изпълнението на решения в производства с участието на деца зависи от вида на делото, като съгласно малтийското право лицата могат да бъдат субект на наказателноправни действия: постановяване на присъда, решения за настаняване, решения за пробация и условно освобождаване. Що се отнася до гражданските производства, решенията, включващи деца в качеството им на ищци или ответници, се изпълняват по същия начин като решенията, включващи възрастни в качеството им на ищци или ответници. Що се отнася до административните производства, съгласно малтийското право децата не притежават процесуална дееспособност, освен ако не я упражняват чрез родителя, упражняващ родителски права, или, ако няма такъв родител, чрез опекун или попечител. Дела, свързани със закрила на детето, могат да бъдат образувани от правния отдел на „Aġenzija Appogg“ или от частен адвокат.

6. Достъп до средства за правна защита

Съгласно малтийското право в наказателното производство не съществува специално право за деца жертви, а това право произтича от самия закон и то се прилага по отношение на всички жертви, независимо дали са деца или възрастни. Що се отнася до гражданските/административните производства, детето може да подаде всякакво оплакване, жалба или искане за съдебен контрол чрез родител, опекун, попечител или настойник. В хода на спорно производство между носителите на родителски права пред семейния съд на детето може да бъде назначен адвокат, който да представлява неговите интереси.

7. Осиновяване

Процедурата по осиновяване в Малта включва различни етапи.

Съобразено с децата правосъдие в Малта (366 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 31/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Австрия

В Гражданския процесуален кодекс на Австрия се определят общите принципи за изслушване на малолетни или непълнолетни лица, т.е. лица под 18-годишна възраст, при граждански производства. Целта на тези принципи е да се отговори на специфичната нужда от защита на малолетните или непълнолетните лица, когато са изправени пред стресови ситуации при разпит. В случай на малолетни или непълнолетни лица изслушването може да бъде отменено, изцяло или частично, след подадено искане или по служебен път, ако сам по себе си разпитът би застрашил благополучието на малолетното или непълнолетното лице, като се вземат предвид психическата зрялост, предметът на разпита и близките отношения на малолетното или непълнолетното лице със страните в процеса и при отсъствието на друг начин за неговата защита. В случай че изслушване би застрашило благополучието на малолетното или непълнолетното лице, ако то се провежда само в присъствието на страните или на техните представители, може да се проведе отделно изслушване, т.е. такова на друго място, и ако е необходимо, се провежда от надлежно квалифицирани експерти. Лице, което е доверено на малолетното или непълнолетното лице, може да го придружава по време на изслушването, ако това е в интерес на малолетното или непълнолетното лице. Ако предметът на гражданския иск има съществена връзка с наказателно производство и жертва по това наказателно производство, която е малолетно или непълнолетно лице на възраст под 14 години, трябва да бъде изслушана в рамките на гражданското производство, за провеждането на интервюто трябва да бъде назначен служебно надлежно квалифициран експерт. Ако е необходимо, разпитът в открито устно изслушване може да се проведе без публика.

Наказателно производство срещу непълнолетни в Австрия

Престъпление на непълнолетно лице представлява действие, извършено от лице на възраст между 14 и 18 години (член 1, параграфи 1, 2 и 3 от Закона за съда за непълнолетни [*Jugendgerichtsgesetz*, JGG]).

От всякаво наказателно преследване се освобождават престъпленията, извършени от малолетни или непълнолетни лица на възраст под 14 години. В отговор на такива действия съдът по настойничеството/семеиният съд може да предприеме само мерки за защита и насърчаване на личностното развитие на малолетното или непълнолетното лице (член 4, параграф 1 от JGG).

Освен това непълнолетно лице (т.е. лице на възраст между 14 и 18 години), което извърши престъпление, не подлежи на наказание, ако:

1. поради конкретни причини не е съзряло достатъчно, за да разпознае неправомерността на деянието или да действа по съответния начин, или
2. е извършило престъпление преди да навърши 16 години, ако не е виновно за тежко нарушение и няма конкретни причини, които да налагат прилагането на правосъдието за непълнолетни лица, което да го възпира от извършване на престъпления.

Ръководният принцип на правосъдието за непълнолетни лица, който е залегнал основно в JGG, е да се попречи на извършителя да извършва нови престъпления, като по този начин му се помага да стане отговорен, спазващ закона гражданин (член 5, параграф 1). По отношение на лица на възраст между 18 и 21 години, които се считат за „млади пълнолетни“, се прилагат някои процедурни разпоредби на JGG и определени ограничения на тежестта на наказанията (член 1, параграф 5 и член 19 от JGG).

По правило в производства срещу малолетни или непълнолетни правонарушители и в повечето случаи срещу млади пълнолетни максималният срок на лишаване от свобода и максималната дневна глоба се намаляват наполовина. Няма минимален размер на наказанието. Глоби, изчислени въз основа на стойност, полза или вреда, включително заместваща стойност и обезщетение за конфискация, могат да се налагат само до степеня, в която не застрашават по-нататъшното развитие на подсъдимия (член 5, параграфи 4, 5 и 6 от JGG).

Малолетни или непълнолетни и пълнолетни деца правонарушители не могат да бъдат осъждани на доживотен затвор. За престъпление, наказуемо с доживотен затвор, и престъпление, наказуемо с доживотен затвор от 10 до 20 години, се налага наказание лишаване от свобода от 1 до 15 години в случаите, когато престъплението е извършено от непълнолетно лице на възраст 16 или повече години, и с лишаване от свобода между 1 и 10 години (член 5, параграф 2 от JGG). За престъпление, наказуемо с лишаване от свобода от 10 до 20 години, се налага наказание лишаване от свобода от 6 месеца до 10 години (член 5, параграф 3 от JGG).

При наказателните производства срещу непълнолетни в Австрия, които може да се опишат като „процедурна декриминализация“, се предвижда възможност за въздържане или отказ от наказателно преследване. Прокуратурата трябва да се въздържа от наказателно преследване на малолетен или непълнолетен правонарушител, ако престъплението е наказуемо само с глоба или лишаване от свобода до 5 години и не изглежда необходимо да се налагат допълнителни мерки за възпиране на непълнолетния нарушител от извършване на нови престъпления. Ако обаче деянието е довело до смъртта на човешко същество, предполагаемият извършител на престъпление винаги трябва да бъде обект на наказателно преследване (член 6, параграф 1 от JGG). При същите условия съдът, след образуване на предварително производство или внасяне на обвинителен акт, трябва да прекрати с определение производството по отношение на престъпление до края на главното производство (член 6, параграф 3 от JGG).

В случай че е необходимо да се извърши официално информиране на предполагаемия извършител за незаконния характер на определени действия, като докладването действие, и за възможните последици от тях, съдът по настойничеството трябва да направи това по искане на прокуратурата (член 6, параграф 2 от JGG).

Освен това, под общото условие, че извършеното от нарушителя престъпление не трябва да се счита за тежко, че престъплението не е довело до смъртта на човек и че не изглежда необходимо да се налага наказание с цел обвиняемият да се възпре от извършване на нови престъпления, прокуратурата е длъжна да предложи на обвиняемия разубеждаващи мерки.

Има четири вида разубеждаващи мерки: плащане на глоба (член 200 от Наказателно-процесуалния кодекс [*Strafprozessordnung*, StPO]), безвъзмезден труд в полза на обществото (членове 201 и 202 от StPO), изпитателен срок с подкрепата от служител по пробацията и при определени условия (член 203 от StPO) и медиация между жертвата и извършителя на престъплението (член 204 от StPO). При същите условия съдът може да прекрати наказателното производство и да наложи разубеждаващи мерки.

Следващият възможен отговор е лицето да бъде признато за виновно, без да му се налага наказание (член 12 от JGG) или да подлежи на наказание (член 13 от JGG). Направлението, пробационните служби и съдебните разпореджения могат да бъдат част от условията.

Съгласно член 12 от JGG съдът следва да отмени присъда, ако на малолетен или непълнолетен правонарушител трябва да бъде наложено само леко наказание и може да се приеме, че присъдата сама по себе си е достатъчна, за да възпре нарушителя от извършването на нови престъпления.

Съгласно член 13 от JGG не може да бъде наложено наказание за престъпление, извършено от непълнолетно лице по време на изпитателен срок между 1 и 3 години, ако може да се приеме, че присъдата и заплахата от наказание, сами по себе си или във връзка с други мерки, могат да възпрепятстват извършителя от извършване на нови престъпления.

Възможността за условна или безусловна присъда допълва съвкупността от реакции на органите на съдебната власт срещу младежката престъпност.

В случай че е необходимо да се извърши официално информиране на предполагаемия извършител за незаконния характер на определени действия, като докладването на действие, и за възможните последици от тях, съдът по настойничеството трябва да направи това по искане на прокуратурата (член 6, параграф 2 от JGG).

За да се избегнат отрицателните последици по-специално от краткосрочното задържане, задържане под стража в досъдебното производство следва да се налага само ако е необходимо и не е възможно да се реагира по друг начин. Задържане под стража в досъдебното производство не може да се налага в случай на дребни нарушения.

Прокурорите и съдиите са длъжни редовно да преценяват необходимостта от мярка за неотклонение задържане под стража. Поради това и за да се проучат други процесуални възможности, трябва да се организират конференции, включващи социалната мрежа на младежите нарушители (конференция в социалната мрежа), така че да може да се избегне задържане под стража в досъдебното производство.

Освен това в почти всеки случай трябва да се извършва индивидуална оценка („проучване на младежката среда“), при която трябва да се вземат предвид по-специално личността и зрелостта, икономическата, социалната и семейната среда — включително средата на живот — и особено уязвимост на малолетния или непълнолетния правонарушител.

Не на последно място австрийското наказателно право за непълнолетни гарантира, че съдиите и прокурорите, занимаващи се с наказателни производства срещу младежи, притежават специални компетентности в тази област и имат достъп до специално обучение.

В заключение „инструментите“ на австрийския Закон за съда за непълнолетни позволяват на прокурорите и съдиите да вземат възможно най-добрите решения при наказателни производства срещу малолетни или непълнолетни правонарушители и да гарантират максимално ниво на мерки за възстановително правосъдие.

Транспонирането в националното законодателство на Директивата относно наказателното производство срещу непълнолетни (Директива (ЕС) 2016/800 от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство, ОВ L 132, 11.5.2016 г., стр. 1) също така гарантира, че непълнолетните са активно представлявани от адвокат при първото изслушване от полицейския орган (това във всички случаи е предвидено без изключения при всички наказателни производства за извършено престъпление). Освен това разпитите от полицията и други правопривагащи органи трябва да се записват аудио-визуално, ако това е пропорционално (по-специално ако не присъства адвокат), а обхватът на правата на информация на непълнолетните заподозрени е разширен в съответствие с разпоредбите на Директива относно наказателното производство срещу непълнолетни. Останалите разпоредби на директивата предвиждат права, които вече са включени в JGG.

Права на децата жертви в наказателното производство:

В австрийското наказателно производство, в допълнение към общите права на жертвите (член 66 и следващите от StPO), има широк набор от специфични права и мерки за защита на децата жертви, като например:

назначаване на попечител за деца жертви в случаите, посочени в член 66а, параграф 3 от StPO;

информация за бягство и повторно залавяне и първото освобождаване без охрана от институцията или за предстоящо или действително освобождаване на затворника, включително дадените му указания с цел да се защити жертвата (член 106, параграф 4 и член 149, параграф 5 от австрийския Закон за затворите [*Strafvollzugsgesetz*]);

психосоциална и съдебна помощ при наказателни производства съгласно член 66b от StPO (вж. по-долу);

възможността за отделно и ефективно състезателно разглеждане при разследването и главното производство с цел да се избегне пряк контакт между свидетели и обвиняем (членове 165 и 250 от StPO);

при провеждане на състезателно изслушване свидетелят се освобождава от задължението да дава допълнителни показания и протоколът от състезателното изслушване може да бъде прочетен по време на основното изслушване (член 252, параграф 1, точка 2а от StPO);

защита на самоличността на свидетеля (член 10, параграф 3, член 161, параграф 1 и член 162 от StPO);

защита на неприкосновеността на личния живот на жертвата (член 228, параграф 4 от StPO; член 7а, параграф 1, точка 1 от Закона за медиите [*Mediengesetz*]);

възможност за провеждане на изслушване като свидетел у дома или на друго място (например в случай на заболяване, уязвимост, обосновани случаи — член 160, параграф 1 и член 247а от StPO).

Жертвите под 18-годишна възраст винаги се считат за особено уязвими, поради което, в допълнение към общите права на жертвите, в наказателното производство те имат специалните права, изброени в член 66а, параграф 2 от StPO:

да бъдат изслушвани от лице от същия пол (член 66а, параграф 2, точка 1);

предоставяните преводачески услуги (член 66, параграф 3) по време на разпитите на жертвата в рамките на досъдебното и съдебното производство (точка 1а) да бъдат осигурени, когато е възможно, от лице от същия пол;

да откажат да отговарят на въпроси относно подробности за престъплението, ако сметат за необосновано от тях да се иска описание на тези подробности, или да отговарят на въпроси относно обстоятелства от изключително личен характер (точка 2);

да поискат да бъдат внимателно прегледани (член 165 и член 250, параграф 3 от StPO) по време на разследването и съдебния процес и при всички случаи по начина, описан в член 165, параграф 3 от StPO, когато е необходимо, от експерт (точка 3) — особено като малолетна или непълнолетна жертва, чиято полова неприкосновеност може да е била нарушена от престъплението, в което е обвинен обвиняемият;

да поискат обществеността да не присъства по време на процеса (член 229, параграф 1 от StPO) (точка 4);

да бъдат незабавно информирани *ex officio* по смисъла на член 172, параграф 4, член 177, параграф 5 и член 181а от StPO (точка 5), и по време на разпита да присъства лице, на което имат доверие (член 160, параграф 2 от StPO) (точка 6).

Съгласно член 70, параграф 1 от StPO особено уязвимите жертви трябва да бъдат информирани за правата си съгласно член 66а от StPO най-късно преди първия им разпит.

Информацията за законните права на жертвите също трябва да бъде предоставена на език и по начин, който те разбират, като се вземат предвид специфичните им лични нужди.

Съгласно член 160, параграф 3 от StPO **жертвите, които не са навършили 14 години, може да бъдат изслушани само в присъствието на доверено лице.** Това може да бъде законен представител, съдебен помощник или друго доверено лице. Всички останали жертви, особено тези, които са навършили 14 години, но не са навършили 18 години, също имат право да бъдат изслушани в присъствието на избрано от тях доверено лице.

Това право трябва да бъде указано в призовката за разпит на свидетели.

От 1997 г. насам във всички съдилища, където се водят наказателни производства, са създадени стаи за провеждане на съобразено с детето интервю.

Един от важните инструменти в областта на защитата на жертвите е психосоциалната и съдебна помощ в рамките на наказателните производства. Тя се предоставя безплатно на определени категории лица по тяхно желание.

Достъпна е психосоциална и правна помощ:

за лица, които може да са били изложени на насилие или опасна заплаха в резултат на умишлено престъпно деяние, чиято сексуална неприкосновеност и самоопределяне са били нарушени или чиято лична зависимост е била използвана при извършването на такова престъпление; ако вследствие на престъпление може да е била причинена смъртта на лице и Вие сте близък роднина на това лице, или ако сте роднина и сте били свидетел на деянието;

за жертвите на терористични престъпления;

за жертвите на типично „онлайн престъпление от омраза“. Това включва постоянно преследване, продължаващ тормоз чрез далекосъобщителни или компютърни системи („кибертормоз“), както и подбuditелството към такива деяния. Включват се също престъпления като клевета, обвинение в наказуемо по съдебен ред престъпно деяние, което е било отхвърлено, обида и клевета, ако има основание да се смята, че престъплението е било извършено посредством далекосъобщителни или компютърни системи;

за малолетни или непълнолетни лица, които са били свидетели на насилие в своя социален кръг (насилие в семейството, насилие над деца). Подкрепата за жертвите е необходима за защита на техните права и трябва да бъде осигурена от институцията за подкрепа на жертвите на престъпления.

Психосоциалната помощ включва подготовка на жертвата за наказателното производство и свързаната с това емоционална тежест, както и придружаването ѝ при разпити като свидетел, предоставяне на съдебна помощ и правни съвети и законно представителство на жертвата в наказателно производство от адвокат (член 66b от StPO). **Лица, чиято сексуална неприкосновеност може да е била нарушена и които все още не са навършили 14-годишна възраст, получават психосоциална подкрепа при всички положения.**

Федералният министър на правосъдието е упълномощен да сключи договор с **подходящи, утвърдени институции**, за предоставяне на подкрепа за лицата, посочени в параграф 1, след проверка на законовите изисквания (член 66b, параграф 3, първа половина на изречение от StPO).

Федералното министерство на правосъдието е сключило договор за предоставяне на психосоциална и/или съдебна помощ с **голям брой подходящи, утвърдени институции**, много от които, като например **центрове за закрила на детето, центрове за превенция на насилието и центрове за интервенция, са специализирани в работата с деца.**

Последна актуализация: 21/05/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Португалия

1. Дееспособност на ненавършилите пълнолетие лица

Според Гражданския кодекс (*Código Civil*) ненавършилите пълнолетие лица, т.е. лицата, които все още не са навършили 18 години, по правило са недееспособни. Дееспособността на ненавършилите пълнолетие лица може да се осъществи от носителите на родителска отговорност и настойниците. Това са форми на правно представителство, при които някой действа от името и в интерес на ненавършилото пълнолетие лице. Ненавършилите пълнолетие лица под 18-годишна възраст по правило също са недееспособни. Те могат да бъдат представлявани пред съд от свои представители, освен по отношение на действията, които могат да извършват лично и свободно. Ненавършилите пълнолетие лица, родителската отговорност над които се споделя от двамата родители, се представляват в съда от своите родители, а за предявяване на иск е необходимо съгласието и на двамата родители.

При определянето на последиците спрямо децата и младежите за извършени от тях деяния, смятани за престъпления по наказателното право, се вземат предвид възрастови граници, в зависимост от които се прилагат различни правни режими. Следователно, ако бъдат извършени такива деяния:

от лица под 12-годишна възраст, се прилага режимът по Закона за закрила на децата и младежите, изложени на риск (*Lei de Proteção de Crianças e Jovens em Perigo*) (Закон № 147/99 от 1 септември 1999 г.) — закон, който има единствено защитни цели;

от лица на възраст между 12 и 16 години, се прилага Законът за възпитателното попечителство (*Lei Tutelar Educativa*) (Закон № 166/99 от 14 септември 1999 г.). По силата на този закон се прилагат защитни и възпитателни мерки с цел ненавършилите пълнолетие лица да се научат да спазват закона и да се интегрират в обществения живот по достоен и отговорен начин;

от лица, навършили 16-годишна възраст, тези лица носят наказателна отговорност и може да им бъде наложено наказание, като наказателната отговорност се преценява съгласно Наказателно-процесуалния кодекс (*Código do Processo Penal*). Младежите на възраст между 16 и 21 години подлежат на специален наказателен режим, предвиден в Декрет-закон № 401/82 от 23 септември 1982 г.

2. Достъп до подходящи процедури

В структурата на съдебната система в Португалия съществуват специализирани съдилища за непълнолетни, които разглеждат дела с предмет уреждане на родителски задължения, задължения за издръжка, осиновяване, прилагане на мерки за защита и други. Делата с предмет убежище, имиграция и бежанци, свързани с ненавършили пълнолетие лица, се разглеждат от административните съдилища.

Точки 3 и 4 са примери за адаптиране на съдебните производства, в които участват ненавършили пълнолетие лица. Друг пример са измененията на Наказателнопроцесуалния кодекс в резултат на транспонирането на Директива (ЕС) 2016/800:

в производства, свързани с трафик на хора или престъпления срещу сексуалната свобода и самоопределянето, процесуалните действия с участието на ненавършили пълнолетие лица, включително съдебните заседания, по принцип се провеждат при закрити врати;

забранено е със съдебните дела, по които обвиняемият е ненавършило пълнолетие лице, да се запознава лице, което не е страна в производството, независимо от неговия законен интерес;

обвиняемото ненавършило пълнолетие лице има право да бъде придружавано по време на производството от носителите на родителска отговорност, законния представител или фактическия настойник, или — ако не може да се установи контакт с тези лица, или ако специални обстоятелства в интерес на ненавършилото пълнолетие лице или нуждите на производството го изискват, и само докато тези обстоятелства продължават — от друго подходящо лице, посочено от ненавършилото пълнолетие лице и прието от компетентния съдебен орган.

3. Закони и мерки за съкращаване на сроковете по дела с участието на ненавършили пълнолетие лица

По граждански дела:

разглеждането на процедурата по осиновяване е спешна (член 32 от Закон № 143/2015 от 8 септември 2015 г.); съгласно Правната рамка за производствата по гражданско настойничество (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) (одобрена със Закон № 141 /2015 от 8 септември 2015 г.) *i)* производствата по гражданско настойничество, чието забавяне може да се отрази неблагоприятно на интересите на детето, продължават да се провеждат по време на съдебната ваканция; *ii)* разпореденията, които се смятат за спешни, се издават в срок, не по-дълъг от два дни; *iii)* ако е наложена ограничителна мярка или допълнителна санкция, забраняваща контактите между родителите, или ако правата и безопасността на жертвите на домашно насилие и други форми на насилие в семейството, като например физическо или сексуално насилие над деца, са изложени на сериозен риск, прокуратурата, в срок от 48 часа от узнаване на ситуацията, отправя искане за поправка или изменение на разпоредването, уреждащо упражняването на родителските права над ненавършилото пълнолетие лице; *iv)* съдебното заседание и съдебният процес са непрекъснати и могат да бъдат прекъсвани само поради форсмажорни обстоятелства или абсолютна необходимост.

По наказателни дела:

съгласно Закона за възпитателното попечителство (Закон № 166/99 от 14 септември 1999 г.), *i)* производствата по отношение на ненавършило пълнолетие лице, поставено под попечителство в държавна или частна институция или в център за задържане, или интернирано с цел получаване на експертно становище относно личността на ненавършилото пълнолетие лице, продължават да се провеждат по време на съдебната ваканция; *ii)* когато забавянето на производството би могло да се отрази неблагоприятно на ненавършилото пълнолетие лице, съдът решава с мотивирано разпоредяване производството да се смята за спешно и да се проведе по време на съдебната ваканция; *iii)* когато е наложена мярка за интерниране и тя е обжалвана, производството се смята за спешно и се провежда по време на съдебната ваканция; *iv)* разпореденията, които се смятат за спешни, трябва да бъдат издадени в рамките на два дни.

4. Специфични механизми и процедури за подкрепа за децата и висшите интереси на детето

В граждански съдебни производства и по дела, свързани с уреждане на упражняването на родителските права, ненавършилото пълнолетие лице трябва да бъде изслушано, ако е навършило 12 години или ако е по-младо и има способността да разбере обсъжданите въпроси, като се вземат предвид възрастта и зрелостта на детето. Освен това принципът на изслушване и участие на децата е един от водещите принципи на производството по гражданско настойничество, уредено в Правната рамка за производствата по гражданско настойничество. Член 5, параграф 1 от тази рамка предвижда, че „децата могат да бъдат изслушвани и тяхното мнение се взема предвид от съдебните органи при определяне на висшите интереси на детето“.

Ако дете е жертва на престъпление, в Статута относно жертвите (*Estatuto da Vítima*) (одобрен със Закон № 130/2015 от 4 септември 2015 г. за транспониране на Директива 2012/29/ЕС) се установява по-специално

i) правото на детето да бъде изслушано в наказателното производство, както и че неговата възраст и зрялост трябва да бъдат взети предвид;

ii) задължителното назначаване на адвокат, когато е налице разминаване на интересите на детето и тези на неговите родители, законен представител или фактически настойник и когато дете с достатъчна степен на зрялост поиска това от съда; и

iii) техните изявления в хода на наказателни разследвания се записват с аудио- или аудиовизуални средства, за да могат да бъдат използвани като доказателство по време на съдебния процес. За тази цел изявленията се правят в неформална, лична обстановка, за да се гарантира по-специално спонтанността и искреността на отговора.

Правото на децата да участват и да бъдат изслушвани е заложено в Закона за закрила на децата и младежите, изложени на риск, в четири вида разпоредби:

а) тези, които се отнасят до деца на 12-годишна възраст или по-възрастни;

б) тези, които се отнасят до деца под 12 години,

в) тези, които не се отнасят до никаква възраст, и

г) тези, които посочват само критерия за зрялост.

Един от общите принципи, които характеризират процедурата по попечителство, предвидена в Закона за възпитателното попечителство, е принципът на изслушване на децата (член 47). Този закон установява също така правото на ненавършилото пълнолетие лице да участва във всяко производство, дори ако то е задържано или под стража; това участие трябва да се осъществява по такъв начин, че ненавършилото пълнолетие лице да се чувства свободно и възможно най-спокойно (член 45).

5. Изпълнение на решенията относно ненавършили пълнолетие лица

По правило решенията, постановени по граждански дела с участието на ненавършили пълнолетие лица като ищци или ответници, се изпълняват по същия начин, както решенията с участието на пълнолетни лица като ищци или ответници при същите условия.

Въпреки това има въпроси и обстоятелства, които оправдават съществуването на специална правна рамка. По този начин, що се отнася до уреждането на упражняването на родителската отговорност, по дела, по които съществува риск от неизпълнение на решението, съдията може да разпореди да се наблюдава изпълнението на споразумението, установено от техническите консултантски служби, за определен период от време (Правна рамка за производствата по гражданско настойничество). В случай на задължения за издръжка неизпълнението на задължението за плащане на издръжка е наказуемо по закон, въпреки че за образуване на наказателно производство се изисква тъжба (член 250 от Наказателния кодекс (*Código Penal*)).

Съгласно **наказателното право** трите охранителни мерки, предвидени в Закона за възпитателното попечителство (връщане на ненавършилото пълнолетие лице на родителите, законния представител, приемното семейство, фактическия настойник или друго подходящо лице, като на ненавършилото пълнолетие лице се налагат задължения; настаняване на ненавършилото пълнолетие лице в държавна или частна институция; и настаняване на ненавършилото пълнолетие лице в център за задържане), по собствена инициатива или по искане на съда, се заменят, ако съдията заключи, че приложената мярка не постига предвидените цели. Във всеки случай те се преразглеждат служебно от съда на всеки два месеца.

В решението си съдът определя органа, отговорен за наблюдението и осигуряването на изпълнението на приложената мярка. Освен в случаите, когато законът определя органа, отговорен за наблюдението и осигуряването на изпълнението на мярката, съдът може да възложи изпълнението на мярката на държавна служба, социална институция, неправителствена организация, сдружение, спортен клуб или всяко друго публично или частно образувание или лице, което сметне за подходящо. Определеният орган трябва да информира съда, при условията и на интервалите, предвидени в закона, или, когато законът не предвижда нищо, на интервалите, определени от съда, за изпълнението на приложената мярка и за напредъка на възпитателния процес на непълнолетния, както и за всички обстоятелства, които могат да оправдаят преразглеждането на мерките.

6. Осиновяване

Осиновяването е форма на установяване на родствена връзка между дете, лишено от семейство, и лице или двойка и се решава със съдебно решение. Решението на съда за осиновяване се постановява само когато са налице законни основания за осиновяване; решението носи реални ползи за детето; не предполага несправедливи жертви за другите деца на осиновителя/осиновителите и съществува разумно очакване, че връзката между осиновителя/осиновителите и детето или младежа ще бъде идентична с тази на родството.

Със съдебното решение за осиновяване осиновеното дете или младеж:

придобива статут на дете на осиновителя/осиновителите за всички правни цели, с права и задължения, идентични с тези, произтичащи от естествена родствена връзка, и става част от семейството на осиновителя/осиновителите;

прекратява семейните отношения и контактите с биологичното семейство, освен в предвидените от закона случаи (по-специално с биологичните братя и сестри), ако осиновителите дадат съгласието си и когато поддържането на такива контакти е в интерес на осиновеното дете;

губи първоначалните си фамилни имена и придобива фамилните имена на осиновителя(ите);

по молба на осиновителя(ите) и ако съдът прецени, че това е в негов най-добър интерес и улеснява интеграцията му в семейството, може да промени първото си име.

Съгласно Гражданския кодекс следните лица могат да осиновят дете:

двама души (дори и от един и същи пол) на възраст 25 или повече години, които са женени повече от четири години (включително времето,

прекарано във фактическо съпругеско съжителство непосредствено преди брака), при условие че не са законно разделени;

лице на възраст над 30 години или над 25 години, ако осиновеният е дете на неговия съпруг.

Трябва да се отбележи, че по правило:

осиновителят не трябва да е на възраст над 60 години към момента, в който детето или младежът са му официално поверени за осиновяване;

след навършване на 50-годишна възраст разликата във възрастта между осиновителя и осиновения не може да бъде по-голяма от 50 години,

освен ако няма сериозни основания за това и интересите на осиновения го оправдават (напр. осиновеният е брат или сестра на други осиновени и разликата във възрастта от 50 години се отнася само за осиновения).

Осиновеният на възраст над 12 години трябва да даде съгласието си за осиновяване. Осиновеният трябва да бъде изслушан от съдията в присъствието на прокурора при условията и в съответствие с правилата, предвидени за изслушване на деца в производства по гражданско настояничество.

Съгласно Закон № 143/2015 от 8 септември 2015 г. осиновените на възраст под 16 години нямат право да искат достъп до информация за произхода си. След като навърши 16 години, осиновеният може изрично да поиска такъв достъп; до навършване на 18-годишна възраст обаче винаги се изисква съгласието на осиновителите или законния представител. Ако искането за достъп до информацията се основава на сериозни причини, по-специално ако здравето на осиновеното непълнолетно лице е застрашено, съдът може, по искане на родителите или на прокуратурата, да разреши достъп до информация за личната история на осиновеното ненавършило пълнолетие лице.

Закон № 143/2015 от 8 септември 2015 г. урежда процедурите за национално и международно осиновяване и наемсата на компетентните органи в тези процедури.

Последна актуализация: 07/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Финландия

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност във Финландия е 15 години.

По други въпроси минималната възраст, на която непълнолетно лице може да се явява пред съда, варира между 12 години (за здравни въпроси, настаняване на детето в специализирано заведение), 15 години (за въпроси, свързани със заетост, убежище, миграция, образование, административни наказания) и 18 години (за семейни въпроси).

2. Достъп до адаптирани производства

Разследванията във връзка с деца се възлагат, доколкото е възможно, на полицейски служители, които са обучени или имат опит в тази насока.

По-големите полицейски управления имат звена или полицейски служители, които са специализирани в разследването на престъпления срещу деца. По правило във всички полицейски управления разследването на престъпления срещу деца се възлага на следователи, които притежават професионални умения и конкретна компетентност в разследването на такъв вид престъпления.

Прокуратурата разполага със система от специализирани прокурори, чиято задача е да осигуряват експертен опит в дадена област на специализация и да поддържат и развиват професионалните умения на прокурорите. Съществува група от специализирани прокурори, които работят в областта на насилието срещу деца и жени. Те обучават останалите прокурори в областта, в която имат експертен опит.

Доколкото е възможно разследванията във връзка с деца се възлагат на служители, които са обучени или имат опит в тази насока.

Омбудсманът по правата на детето защитава интересите на децата и прилагането на техните права като цяло, но не разглежда отделни случаи.

3. Специфични механизми и процедури за подкрепа, предназначени за деца

От началото на 2016 г. като доказателство в съда по дела, при които е необходима специална закрила на жертвата, е възможно да се използва видеозапис на жертвата, ако тя е на възраст 15—17 години.

Съгласно Закона за наказателните разследвания органът, отговарящ за наказателното разследване, се консултира, когато е необходимо, с лекар или друг експерт, за да определи дали мерките за разследване могат да бъдат насочени към лице, ненавършило 18 години.

По правило разпитите на деца, които са жертви или свидетели, се извършват от полицейски служители, които са обучени или имат опит в тази насока. Разпитът може да бъде проведен и от здравен специалист.

Към университетските болници на големите градове има специални експертни центрове, които са специализирани в изслушването на малолетни или непълнолетни жертви на престъпление. Полицията работи в тясно сътрудничество с тези центрове.

4. Обучение на специалисти

Министерството на правосъдието редовно организира специализирано обучение за съдии, служители на съда и служители към службите за правна помощ в областта на детската психология, правната психология, правата на жертвите, правата на човека и специалните потребности на жертвите, които са били подложени на сексуално насилие. Прокурорите също трябва да вземат участие в обучението.

Главната прокуратура организира обучение за прокурорите, които работят по дела, свързани със сексуално или физическо насилие над деца.

Темите включват развитие на детето, детска психология и методология за провеждане на разпит на дете.

Обучението на полицейските служители включва обучение в областта на детската психология, комуникационни умения и методология за провеждане на разпит на дете. Специалистите, които са преминали специално обучение, проведено от Националното управление на полицията, получават квалификацията „експерт“.

5. Достъп до средства за правна защита

Жалба срещу решението на прокурора да не повдига обвинение може да бъде подадена до главния прокурор, който има право да инициира преразглеждане на доказателствата.

6. Семейен живот

Първият етап от процеса на осиновяване е провеждането на консултации по въпроси, свързани с осиновяването, които се предоставят от общинските органи за социално подпомагане и „Спасете децата“ — Финландия. Консултациите по въпроси, свързани с осиновяването, са безплатни за потребителите. За целите на подаването на заявление за разрешение за осиновяване и молба за осиновяване предоставящият консултации по въпроси, свързани с осиновяването, изготвя писмен доклад относно проведените консултации. В доклада се предоставя необходимата информация за засегнатите лица, както и за свързаните с тях обстоятелства.

Решението на Съвета по осиновяванията за предоставяне на разрешение за осиновяване се основава на този доклад. За осиновяването на малолетно или непълнолетно дете се изисква разрешение, предоставено от Съвета по осиновяванията, което е необходимо както при осиновявания във Финландия, така и при международни осиновявания. Разрешението е валидно за срок от две години. Заявителите могат да подадат молба за удължаване на валидността на разрешението.

Съществува само един вид осиновяване. След като осиновяването бъде одобрено, осиновеното дете се счита за дете на осиновителите, а не на предишните родители.

Разрешението за осиновяване не е необходимо, ако осиновяването е дете на съпруга на бъдещия осиновител или дете, което вече официално се отглежда и възпитава от бъдещия осиновител.

По правило, освен че получават консултации по въпроси, свързани с осиновяването, осиновителите от чужбина винаги трябва да подават молба за услуги по международно осиновяване. Такива услуги се предоставят от Отдела за социални услуги в Хелзинки, „Спасете децата“ — Финландия и Interpedia.

В края на процедурата осиновяването се одобрява със съдебно решение.

[Съобразено с децата правосъдие във Финландия \(Child-friendly justice in Finland\)](#) (534 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 19/05/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Права на малолетните и непълнолетните лица при съдебно производство - Швеция

1. Минимална възраст, на която ищецът може да заведе в съда дело от свое име

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност в Швеция е 15 години. По семейни и трудови въпроси, въпроси, свързани с миграцията и убежището и във връзка с административни наказания дело в съда може да бъде заведено от лица, навършили 18-годишна възраст. По образователни въпроси минималната възраст за предявяване на иск е 16 години, а по здравни въпроси (само ако са свързани със задължително принудително настаняване/лечение в психиатрично заведение) и въпроси, свързани с настаняването на дете под институционална грижа, тази възраст е 15 години (макар че децата обикновено са ответници, а не ищци).

2. Специализирани институции и компетентни органи

В Швеция няма специализирани съдилища за малолетни или непълнолетни нарушители. Децата под 15-годишна възраст не подлежат на наказателно преследване, а вместо това попадат под грижите на социалните служби, докато делата срещу деца на възраст между 15 и 18 години се разглеждат от общите съдилища. В Швеция има общи и административни съдилища. Те работят паралелно. Административните съдилища разглеждат жалбите срещу административни актове.

Гражданските дела и делата относно упражняването на родителски права, местоживеенето и режима на лични отношения се разглеждат от общите съдилища. В Швеция няма специализирани институции, които да се занимават с децата при съдебни производства по граждански дела. Повечето семейноправни спорове са от компетентността на общите съдилища.

3. Правни и политически мерки за избягване на ненужно забавяне при разглеждането на дела с участието на деца

Когато дете е заподозряно в извършването на престъпление, родителите или друго лице, което се грижи за детето, следва да бъдат уведомени възможно най-бързо за престъплението и за разпита на детето. Родителите следва да присъстват по време на разпита. Ако престъплението е тежко, социалните служби също следва да бъдат уведомени възможно най-бързо за него и да присъстват по време на разпита. Разследването и съдебното производство се адаптират спрямо непълнолетните заподозрени. Съдебното производство трябва да приключи в разумен срок. Прилага се и общо правило, според което когато дела, отнасящи се до упражняването на родителски права, местоживеенето и режима на лични отношения, касаят деца, вземането на съответните решения и образуването на производството се извършва без ненужно забавяне.

4. Специални механизми и процедури за подкрепа на децата и начини за гарантиране, че детето ще бъде изслушано

Децата, както и възрастните могат да бъдат страна в съдебно производство. Поради това деца, които са жертва на престъпление, имат същото право да бъдат изслушани и да участват в производството като възрастните. Когато разказът на детето за събитията е от особено значение (каквото е случаят, когато детето е жертва), по време на разпита трябва да присъства експерт по детска психология или психология на разпита, или той трябва да даде становище относно значението на разказа на детето. Що се отнася до свидетелите, за тях не е предвидено право да бъдат изслушани, независимо от дали свидетелят е дете, или възрастен. Свидетелите не са страна в процеса и участието им в наказателното производство се ограничава до излагането на техния разказ за случилото се, ако е необходимо.

5. Мултидисциплинарен подход

Различните участници, като например полицията, прокуратурата, здравните служби и социалните служби, са задължени да си сътрудничат. Когато детето е жертва на насилие, основната отговорност за сътрудничеството се носи от социалните служби. В повечето общини съществуват така наречените „консултативни групи“, включващи представители на социалните служби, прокуратурата, полицията, детските здравни служби и психиатричните служби за деца и младежи, които вземат решение относно координацията на усилията и планирането и относно реда на предприемане на действия от различните участници, след като бъде изготвен доклад за престъпление срещу дете. Ако дете е жертва на престъпление или е заподозряно в извършване на престъпление, полицията и прокурорите винаги трябва да си сътрудничат. Иницира се сътрудничество и със социалните служби и с други съответни участници.

6. Мерки, въведени, за да се гарантира, че се отдава основно или първостепенно значение на висшите интереси на детето

Шведското право предвижда, че висшите интереси на детето са от първостепенно значение за общите съдилища, което означава че съдът е задължен да взема предвид висшите интереси на всяко дете. При дела, отнасящи се до упражняването на родителски права, местоживеенето и режима на лични отношения, съдът се произнася във висшия интерес на детето. Според административното законодателство на Швеция обаче

няма общ принцип, изискващ от органите или административните съдилища да вземат предвид висшите интереси на детето или да им придават конкретна тежест. Следователно в това отношение административното право се различава от гражданското право. Въпреки това със специфичното секторно законодателство е въведен принцип, съгласно който в някои специфични области на административното право висшите интереси на детето трябва да се вземат предвид в различна степен.

7. Наблюдение и изпълнение на решения в производства с участието на деца

Деца под 15-годишна възраст не могат да носят наказателна отговорност за извършени от тях престъпления. Основният принцип е, че на малолетните или непълнолетните нарушители първо трябва да бъдат наложени мерки, прилагани от социалните служби, вместо да бъдат прехвърляни към Службата за лишаване от свобода и пробация. Съществуват специални наказания, които се прилагат единствено по отношение на непълнолетни нарушители на възраст между 15 и 21 години. На осъдените деца на възраст между 18 и 21 години често се налагат същите наказания като за възрастни. Ако престъплението е извършено преди извършителят да навърши 21-годишна възраст, при определяне на наказанието следва да се обърне специално внимание на неговата млада възраст. Разпоредбите относно принудителното изпълнение на решенията на гражданските съдилища са едни и същи за деца и за възрастни. Ако една от страните не изпълни наложените ѝ със съдебно решение или определение задължения, другата страна може да поиска от шведската Агенция по принудително изпълнение да пристъпи към принудително изпълнение на съдебното решение или определението. В Кодекса за децата и родителите се съдържат разпоредби относно принудителното изпълнение на съдебни решения или определения относно упражняването на родителски права, местоживееето и режима на лични отношения, както и на други решения, посочени в кодекса. При принудителното изпълнение на такива решения следва да се отдаде първостепенно значение на висшите интереси на детето.

8. Достъп до средства за правна защита

Прилага се общо право, т.е. не изключително за деца жертви, да се иска преразглеждане на решение да не се провежда наказателно преследване. Такова искане обаче може да бъде подадено само от засегнатите страни. Децата жертви, както и възрастните жертви могат да търсят обезщетение от извършителя (за причинени вреди). Що се отнася до гражданското право, тъй като по принцип децата не разполагат с процесуална дееспособност, те могат да получат достъп до механизмите за предявяване на иск, апелативно обжалване или съдебен контрол (касация) единствено чрез своите процесуални представители.

9. Общи правила относно осиновяването (на дете или на пълнолетен)

Решенията за осиновяване се вземат от съда. Молбата се подава от лицето(лицата), желаещи да осиновят(ят) дете. Съдът преценява дали е подходящо осиновяването да се осъществи. Разрешение за осиновяване на дете се дава само ако се установи, че осиновяването е в полза на детето.

[Съобразено с децата правосъдие в Швеция](#) (255 Kb) [en](#)

Последна актуализация: 31/07/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.